

МАHALLA – ADOLAT TAROZISI

Mahalla

№ 19 (1700-1703) 2019 йил 18 — 25 апрель

ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТА

@ info@mahalladosh.uz

www.mahalladosh.uz

**РАИС ЛАВОЗИМИГА
МАНСАБ ЭМАС,
МАСЬУЛИЯТ ДЕБ
ҚАРАШ КЕРАК**

7.

Миробод тўлумни «Минсўрик» махалласида
утказиган наунали сийлов кўргазмасидан лавза.

Имтиёзли
кредитлар
кимга қўл
келмоқда:
томурқачигами
ёки таъминотчиға?

17.

**Кино,
бу — реклама
доскаси эмас...**

25.

БУГУНГИ СОНДА:

**БУЗИЛАЁТГАН УЙЛАР
ҮРНИДА ЗАМОНАВИЙ
ИМОРАТЛАР БУНЁД БЎЛАДИ**

8.

**ҲАР ҚАДАМДА МУАММО,
ЕЧИМИ ЙЎҚДИР АММО...**

11.

**ЭР-ХОТИН АЖРАШСА-ДА,
ТУРАРЖОЙДАН БИРДЕК
ФОЙДАЛАНАДИ**

18.

**ЧЕКЛАШ, ТЕРГАШ,
КОЙИШДАН КЎРА,
БОЛАЛАРГА ҲУНАР
ЎРГАТИНГ**

22.

**ЖИН ЧАЛИШИ
ҲАҚИДА ДИНИМИЗ
НИМА ДЕЙДИ?**

28.

Ўзбекистон — Қозогистон: яқин қўшни, ишончли ҳамкор, қалин шерик

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг тақлифига биноан Қозогистон Республикаси Президенти Қосим-Жомарт Тоқаев 14-15 апрель кунлари давлат ташрифи билан мамлакатимизда бўлди.

Ташриф аввалида

Ташрифнинг асосий тадбирлари 15 апрель куни бўлиб ўтди. Кўксарой қароргоҳида Қозогистон Республикаси Президентини расмий кутиб олиш маросими бўлди.

Қозогистоннинг Биринчи Президенти Нурсултон Назарбоев давлатлараро муносабатларни юқори босқичга олиб чиқдингиз. Бу суръатни сақлаб қолишини ўзимнинг асосий вазифам деб биламан. Қозогистонда қардош Ўзбекистон билан алоқаларга талаб жуда катта, деди Қосим-Жомарт Тоқаев.

Айни пайтда юртимизда Қозогистон капитали иштирокидаги 336 та корхона ва 16 та компания ваколатхонаси, Қозогистон ҳудудида Ўзбекистон ишбилармонлари билан ҳамкорликда ташкил этилган 199 та корхона фаолият кўрсатмоқда.

Шундан сўнг Шавкат Мирзиёев ва Қосим-Жомарт Тоқаев тор доирада учрашув ўтказди.

Давлатимиз раҳбари Қозогистон Президентини Ўзбекистонга ташрифи билан кутлаб, мазкур ташриф икки давлат ўртасидаги мулоқотларнинг мантиқий давоми эканини таъкидлadi.

Сизнинг Қозогистон Республикаси Президенти сифатида Ўзбекистонга илк давлат ташрифи билан келганингизни жуда юксак қадрлаймиз. Биз буни икки томонлама стратегик шериклик муносабатларининг янада яхши келиб олади. Қозогистон бизнинг яқин қўшнимиз, ишончли ҳамкоримиз ва қалин шеригимиздир. Биз хеч качон бир-биримиздан ажралмаймиз, деди Шавкат Мирзиёев.

Қозогистон Президенти тақлиф учун давлатимиз раҳбарига миннатдорлик изхор килиб, музокаралар самарали ўтишига ишонч билдири.

Ҳалкларимизнинг тарихи, дини, тили бир, ўхшашиб маданий қадриятларга эга. Сиз, хурматли Шавкат Мирмонович ва

Ўзбекистон ва Қозогистон давлатлари ўртасидаги ўзаро савдо ҳажми 2018 йилда 3 миллиард доллардан ошиди. Яқин йилларда бу кўрсаткич 5 миллиард долларга етказилади.

Давлат раҳбарлари Ўзбекистон — Қозогистон давлат чегарасини демаркация қилиш, шунингдек, ўтказиш пунктларининг самарали фаолиятини таъминлаш жараёни муваффақиятли давом этаётгани, бу икки мамлакат чегарадош худудлари ахолисининг турмуш шароитини салмоқли даражада яхшилаш, трансчегаравий иктиносий алоқалар ва гуманитар алмашинувларни жонлантириш, фуқароларнинг ўзаро ташрифларини фаоллаштиришга хизмат қилганини мамнуният билан қайд этдилар.

Музокараларда транспорт, логистика, саноат кооперацияси соҳаларида кўшма лойиҳаларни амалга ошириш бўйича келишувларга эришилди. Транспорт коммуникациялари соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантириш, мамлакатларимизнинг экспорт салоҳияти ва транзит имкониятларини кенгайтириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар ишлаб чиқиши зарурлиги таъкидланди.

Ташриф доирасидаги икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорликнинг турли соҳаларига оид 10 га яқин ҳужжат имзоланди.

Кўшма баёнот имзоланди

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Қозогистон Республикаси Президенти Қосим-Жомарт Тоқаев Кўшма баёнотни имзоладилар.

Оммавий ахборот воситалари вакиллари

учун брифингда давлат раҳбарлари музокаралар анъанавий дўстлик, ўзаро хурмат, ишонч ва очиқлик руҳида ўтганини, икки томонлама муносабатларнинг муҳим масалалари, ўзаро манбаатли минтақавий ва ҳалқаро аҳамиятга молик долзарб муаммолар муҳокама қилинганини алоҳида таъкидлайдилар. Ташриф чоғида Ўзбекистон ва Қозогистон Президентлари ўртасида эришилган келишувлар, имзоланган ҳужжатлар мамлакатларимиз ҳамкорлигини янги сифат босқичига олиб чиқиши қайд этилди.

Ўзбекистонда Қозогистон йили очилди

«Ўзбекистон» ҳалқаро анжуманлар саройида 15 апрель куни Ўзбекистонда Қозогистон йилининг расмий очиши маросими бўлди.

Президент Шавкат Мирзиёев ва Президент

Қосим-Жомарт Тоқаев нутқ сўзладилар. Давлат раҳбарлари Қозогистонда Ўзбекистон йили доирасида фаоллашган маданий-гуманитар алоқалар ҳалкларимизни янада яқинлаштирганини таъкидлайдилар. Мазкур йирик тадбир ҳалкларимиз ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаб, азалий дўстликни улуғлашдек муштарақ мақсадларга эришишда муҳим ўрин тутишини қайд этдилар.

Ўзбекистонда Қозогистон йилининг очиши стратегик шериклик муносабатлари тобоба мустаҳкамлани, ишонч ва

Президентимиз Шавкат Мирзиёев ва Қозогистон Республикасининг Биринчи Президенти Нурсултон Назарбоев 2017 йилда олий даражадаги мулоқотлар сўнггида 2018 йилда Қозогистонда Ўзбекистон йили ва 2019 йилда Ўзбекистонда Қозогистон йилини ўтказишга келишиб олган эди.

ўзаро кўллаб-куватлаш кучайиб бораётганидан далолат беради. Ушбу муҳим воеа ҳалкларимиз ўртасидаги абадий ва самимий дўстлик, маданий ва маънавий яқинлик рамзидир, деди Шавкат Мирзиёев.

Қозогистон Президенти Қосим-Жомарт Тоқаев Ўзбекистонда Қозогистон йилининг расмий очиши маросими бўлди.

Ўзбекистон Республикасида Қозогистон йили очиқ, деб эълон қилинди. Унинг доирасидаги тадбирлар санъат, фан, таълим ва тадбиркорлик соҳалари вакилларига ўзаро манбаатли алоқаларни йўлга кўйиш, билим ва тажриба алмашиш учун янги уфқлар очади. Маданиятларимиз бирбирини бойитишига, ҳалкларимиз янада яқин бўлишига хизмат қиласди.

ЎзА материаллари асосида тайёрланди.

Мактабларда электрон шаҳодатнома тизими жорий этилади.

ФУҚАРОЛАР ЙИФИНИ РАИСИНИ САЙЛАШ БҮЙИЧА ФУҚАРОЛАР ВАКИЛЛАРИНИНГ ЙИФИЛИШИГА ТАЙЁРГАРЛИК КҮРИШ ВА ЎТКАЗИШ ЮЗАСИДАН ТАВСИЯЛАР

Ишчи гурух раиси:

Фуқаролар вакилларининг
йиғилишини очади ва олиб боради.
Кун тартибиға күйидаги масалаларни
киритади ва тасдиқлатиб олади:
 ◊ саноқ комиссиясини сайлаш;
 ◊ фуқаролар йиғини раисини
сайлаш.

Йиғилишнинг иш регламентини (номзодларнинг маърузалири, уларнинг
муҳокамаси, саволлар ва жавоблар учун вақт) тасдиқлатиб олади.
Шу жумладан, 3-5 нафардан иборат қуйидаги таркибида **раёсат аъзоларини**
тасдиқлатиб олади:
 ◊ ишчи гурух раиси;
 ◊ туман (шаҳар) кўмаклашувчи комиссия аъзоси;
 ◊ 1-3 нафар фуқароларнинг вакиллари.
Ишчи гурух аъзолари орасидан **йиғилиш котибини** тасдиқлатиб олади.

Овоз бериш
якунларини санаб
чиқиш учун **5-11**
нафардан иборат
таркибида **саноқ**,
комиссиясини сайлаш
тавсия этилади.

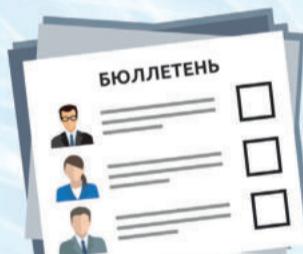

Саноқ комиссияси
аъзолари ўзаро
маслаҳатлашиб,
комиссия раисини
аниқлаб олади.

Фуқаролар йиғини раиси (оқсоқоли) лавозимига
номзодларнинг маърузаси **алифбо тартибида**
ўтказилиб, номзодлар ўзининг келгуси фаолияти
дастурини эълон қиласи ҳамда улар билан **савол-жавоб** амалга оширилади.

Бюллетенлар саноқ
комиссияси
томонидан кўчалар
бўйича тузилган
aloҳида **рўйхат**
асосида бевосита
овоз беришдан
олдин берилади.

Овоз берувчи **яширин овоз бериш**
кабинасида ўзи ёқлаб овоз
бераётган номзоднинг фамилияси
қаршисида, ўнг томонда
жойлашган бўш квадратга «+»,
«✓» ёки «✗» белгиларидан бирини
кўяди ва бюллетенни муҳрланган
маҳсус қутига ташлайди.

Сайлов қутиси овоз
бериш тугаллангани
эълон қилинганидан
сўнг **саноқ комиссияси**
томонидан
сайловчилар олдида очилади, овозларни
санаб чиқиш жараёни
барча сайловчилар олдида сайлов натижалари
аниқланмагунга қадар **танаффусиз** давом
эттиради.

Саноқ комиссияси
томонидан ҳар бир
номзод бўйича **овозлар**
сони, бузилган
бюллетенлар сони
кўрсатилган **икки нусхада**
баённома тузилиб,
имзоланади ҳамда саноқ комиссиясининг
раиси томонидан ўқиб эшиттирилади ва
фуқаролар вакилларининг йиғилиши
томонидан тасдиқланади.

Фуқаролар йиғини раиси
сайланганини бўйича
фуқаролар вакилларининг
йиғилиши қарори раислик
қилиувчи томонидан ўқиб
эшиттирилади.
Янги сайланган **раис**
табрикланади ва раёсатга
таклиф этилади.

Йиғилиш сўнгидаги раислик қилиувчи Ўзбекистон
Республикасининг «Фуқаролар йиғини раиси (оқсоқоли)
сайлови тўғрисида»ги Қонунининг 30-моддасига мувофиқ,
бир ой ичада фуқаролар йиғини кенгашини шакллантириш,
фуқаролар йиғини раисини маслаҳатчилари, фуқаролар
йиғини фаолиятининг асосий йўналишлари бўйича
комиссиялари ва тафтиш комиссиясини сайлаш бўйича
вакиллар йиғилишини ўтказиш кунини овозга қўйиш орқали
белгилаб олиб, йиғилишни ёпик деб эълон қиласи.

Сайловдан камидан **5 кун олдин:**

Фуқаролар йиғини раиси лавозимига
номзодлар ҳақидаги ахборот фуқаролар
йиғини биносига ва гузарларга осиб қўйилади.

Сайловдан камидан **3 кун олдин:**

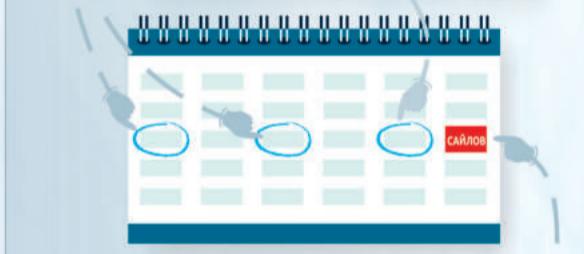
Ховлилар, уйлар, кўчалардан сайланган
фуқаролар вакилларининг рўйхати
сайлов ўтказиладиган бинога
осиб қўйилади.

Сайловдан камидан **1 кун олдин:**

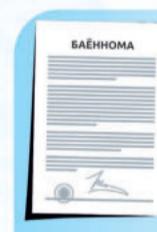
Фуқаролар вакилларининг йиғилиш
ўтказиладиган жойда **8-12 та овоз**
бериш кабиналари ҳамда **сайлов**
кутиси ўрнатилади.

Тасдиқланган намуна асосида **алифбо**
тартибида номзодларнинг расми,
фамилияси, исми, отасининг исми
туғилган йили киритилган ҳар бир
бюллетеннинг орқа томонига ишчи
гурухи раиси ва туман (шаҳар)
кумаклашувчи комиссияси
аъзосининг имзоси ҳамда **фуқаролар**
йиғининг имзои муҳри қўйилади.
Ховлилар, уйлар, кўчалардан
сайланган фуқароларнинг вакилларига
сайлов ўтказиладиган **сана, вақт ва**
жой тўғрисида хабар (таклифнома)
берилади.

Сайлов куни:

Сайлов ўтказиладиган бинода **хавфсизликни**
таъминлаш, жамоат тартибини сақлаш
ҳамда **тез тиббий ёрдам хизматини ташкил**
этиш чоралари кўрилади.

Баённомада фуқаролар
вакилларининг **жами сони**,
иштирок этган фуқаролар
вакилларининг сони
ҳамда **овоз беришда**
қатнашган фуқаролар
вакилларининг сони
алоҳида кўрсатилади. Шунингдек,
баённомада ҳар бир номзодга
берилган **овозлар сони, бузилган**
бюллетенлар сони кўрсатилади.

Намунали сайлов кўргазмасида камчилик ва муаммолар аниқлаб олинди

Айни пайтда жойларда фуқаролар йигини раиси (оқсоқоли) сайловига пухта ҳозирлик кўриялти. Мұхим ижтимоий-сийесий жараённинг демократик тамойиллар асосида ташкил этилишини таъминлаш мақсадида турли ўқув-семинарлари, анжуманлар, намунали сайлов кўргазмалари ўтказилмоқда.

Пойтахтимизнинг Миробод тумандаги «Мингўрик» махалла фуқаролар йигинида ана шундай намунали сайлов кўргазмаси ташкил этилди. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Тошкент шаҳар кенгаши ташаббуси билан амалга оширилган лойиҳа сайловга тайёргарлик ишларини текшириш, амалий синов орқали мавжуд камчилик ва муаммоларни аниқлаб, бартараф этиши мақсадида ўтказилди. Унда сайловни ташкил этиши ва ўтказишга кўмаклашувчи комиссия аъзолари, ишчи гурухлар раҳбарлари ва худуддаги 505 та махалла фуқаролар йигинлари фаоллари иштирок этди.

Коидага кўра, фуқаролар йигини раиси сайлови бўйича ўтказиладиган фуқаролар йигинига (фуқаролар вакилларининг йигилишига) ишчи гурух раҳбари раислик килади. Шу маънода, дастлаб ишчи гурух раҳбари кун тартибидаги масалаларни, саноқ комиссиясини овоз бериш йўли билан тасдиқлаб олди.

Йигилишига раислик қилувчи фуқаролар йигини раиси (оқсоқоли) лавозимида номзодларни ёълон килди ва алифбо тартибida уларнинг ҳар бирига сўз берди. Номзодлар ўзининг мақсад ва режалари, махалла раиси бўлгач, қандай ишларни амалга ошириши тўғрисида дастурий мъарузаларини ўқиб эшиттириди. Савол-жавоблардан сўнг саноқ комиссияси томонидан ваколатли вакилларга ишчи гурухи раҳбарининг имзоси кўйилган сайлов бюллетенлари берилди. Бюллетенлар

вакиллар томонидан яширин овоз бериш кабинасида тўлдирилиб, сайлов кутисига ташланди.

Овоз бериш тугаганидан кейин саноқ комиссияси томонидан сайлов кутилари очилиб, қайси номзодга қанча овоз берилгани ҳисоблаб чиқилди. Намунали сайлов жараённада кизик холат рўй берди. Яъни коидага

биронтаси 50 фоиз овоз тўплай олмаса, шу ернинг ўзидаётк тақорорий овоз бериши ўтказилади, — дейди Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши раиси ўринбосари Тосполат Матибаев. — Агар маълум сабабларга кўра, масалан, етарлича овоз берувчи тўпланмаса ёки бошқа ҳолатларда тақорорий сайлов ўтказилади. Бу жараён бир кун кейинга суриласди. Намунали сайловда тақорорий овоз беришига тўёри келгани ҳам яхши бўлди. Шу баҳона сайлов жараённадаги кутимаган воқеаларга қанчалик тайёрлижимиз синовдан ўтказилди. Буғунги жараён шуни кўрсатдики, сайловга пухта ҳозирлик кўрилмаса, тарғибот ишлари ўз вақтида олиб борилмаса, кўзланган мақсадга эришиб бўлмайди.

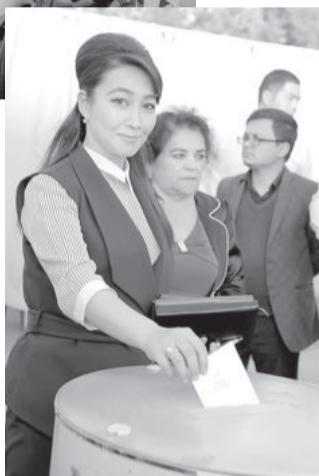
Мухтасар айтганда, намунали сайлов кўргазмаси айни йўналишдаги ишлар тўғри ташкил этилгани, пойттахт махаллаларида жараёнга пухта тайёргарлик кўрилаётганини кўрсатди. Ўйлаймизки, жорий йилнинг май ойида юртимиздаги 9019 та махаллада бўлиб ўтадиган сайловлар ҳам очик-ошкора, шаффо ва кўтаринки кайфиятда ўтказилади.

Санжар ЭШМУРОДОВ
«Mahalla»

кўра, 50 фоиздан юкори овоз олган номзод фуқаролар йигини раислигига сайланади. Аммо номзодларнинг биронтаси бунча овоз тўплай олмади. Шунда меъерий хужжатларда белгиланганидек, шу жорининг ўзида тақорорий овоз бериш амалга оширилиб, голиб аниқланди.

— Агар номзодлардан

МЕНДА САВОЛ БОР...

Махалладаги маросимларга йигин раиси бош бўлиши керакми?

— Махалла фуқаролар йигинимиз раислигига аёл киши номзодини тавсия қиляпмиз. Аммо айрим махалладошлар худудда турли маросимлар, воқеа-ҳодисалар юз беради, аёл киши эплай олмайдиган вазиятлар бўлади, шу боис махаллани эркак раис бошқаргани маъқул, деб ҳисоблашимоқда. Айтинг-чи, махалланинг маросимларини фақат фуқаролар йигини раиси (оқсоқоли) бошқариши шартми?

Д.Қодирова.
Фарғона вилояти Риштон тумани.

— Ўзбекистон Республикасининг «Фуқаролар йигини раиси (оқсоқоли) тўғрисида»ги конунининг 17-моддасида фуқаролар йигини раиси (оқсоқоли) лавозими учун номзодларга кўйиладиган талаблар мустаҳкамланган, — дейди «Махалла зиёси» республика ўқув-услубий маркази директори Учқун Махмудов.

— Яъни бундай номзодлар Ўзбекистон Республикаси фуқаролари бўлиши, олий маълумотга ҳамда ташкилотчилик қобилиятига эга, сайловга қадар камида беш йил тегишли худудда доимий яшаётган бўлиши керак. Бундан ташқари, раисликка номзод шахслар давлат органлари

ёки нодавлат нотижорат ташкилотларида ишланган, шунингдек, тадбиркорлик ва бошқа хўжаллик фаолияти соҳасида тажriba тўплаган, аҳоли ўтрасида обрў-эътибор қозонган бўлиши шарт.

Айни модданинг иккинчи бандида эса қандай шахслар номзодликка кўйиласлиги ҳам кўрсатилган. Яъни суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилган, оғир ёхуд ўта оғир жиноятларни содир этганлик учун судланганлик ҳолати тугалланмаган ёки судланганлиги олиб ташланмаган шахслар номзодини йигин раислигига кўйиш мумкин эмас. Колаверса, суд хукми билан озодликдан маҳрум этиши жойларида сакланадиганлар, ҳакиқий ҳарбий хизматдаги шахслар, диний ташкилотларнинг профессионал хизматчилари ҳам номзод сифатида кўрсатилмайди.

Шундай экан, сиз кўрсатилган номзод юқоридаги талабларга жавоб берса, унинг номзодини илгари сурish мумкин. Махалладаги турли маросимларни фақат йигин раиси бошқариши керак, деган талаб қонунларда назарда тутилмаган.

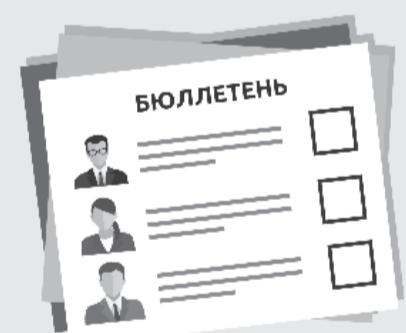
Собиқ раис яна номзодини қўймоқчи

— Фуқаролар йигинимизнинг собиқ раисларидан бирни яна махалладаизга бош бўлиши ниятида. Аммо унинг раис бўлишини кўпчилик маъкулламайди. Собиқ раис ўз номзодини ишчи гурухининг рўйхатига киритишга улгурди. Айтинг-чи, фуқаролар йигинлари раислари (оқсоқоллари) сайловини ташкил этиши ва ўткаши бўйича ишчи гурухларнинг номзодларни саралаб олишида қандай ваколати бор?

Э.Қодирова.
Фарғона вилояти.

— Фуқаролар йигини раиси (оқсоқоли) лавозимида номзодлар кўрсатишда тегишли худудда доимий яшовчи фуқароларнинг фикри, албатта, инобатга олиниди, — дейди Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариши органлари фаолиятини мувофиқлаштириш

бўйича Республика кенгashi масъул ҳодими Элмурад ҚАРШИЕВ. — Бу талаб «Фуқаролар йигини раиси (оқсоқоли) сайловини ўткаши тўғрисида»ги қонуннинг ишчи

гурухи ваколатларига бағишиланган 15-моддасида кўрсатиб ўтилган. Бу жараёнда собиқ раиснинг раислик лавозимида юритган фаолиятига жиддий эътибор қаратиласди.

Фуқаролар йигини раиси (оқсоқоли) сайловини ташкил этиши ва ўткаши масалалари бўйича фуқароларнинг мурожаатларини кўриб чиқиши, худуд аҳолисининг фикри асосида номзодлар рўйхати шакллантириш ҳам ишчи гурухи ваколатларига киради.

Шундан сўнг ишчи гурухи номзодларга доир хужжатларни тайёрлаб, туман ёки шаҳар ҳокими билан келишиш учун тегишли комиссияга тақдим этади. Ҳоким фуқаролар йигини раиси (оқсоқоли) лавозимида тақдим этилган номзодларнинг хужжатларини кўриб чиқади ва ушбу номзодлар бўйича асослантирилган хуносаларини беради.

Сүнгги вақтларда пойтахтимизда амалга оширилаётган бунёдкорликлар шаҳар кўркига кўрк қўшмоқда. Худудлар тобора чирой очиб бораётгани, замонавий бинолар шаҳарга ўзгача кўрк бағишлаётгани ҳақиқат. Аксарият худудларда аҳоли яшайдиган тураржой бинолари бузилиб, ўрнига замонавий, кўрким иншоотлар қад ростла-моқда. Аммо бу жараён ҳақида очиқ ва тўлақонли маълумотларнинг йўқлиги боис ушбу масала жамоатчиликнинг жиддий эътироz ва муҳокамаларига сабаб бўлаётир. Ушбу ҳолатга ойдинлик киритиш мақсадида Тошкент шаҳар ҳокимлиги масъулларига мурожаат қилдик.

Бузилаётган уйлар ўрнида замонавий иморатлар бунёд бўлади

— Тошкент шаҳри маҳалларидаги уйлар нега бузилмоқда?

— Дунёдаги ривожланган шаҳарлар бунёд этилишининг концепцияси билан танишадиган бўлсангиз, уларнинг барчасида эски шаҳарни замонавий талабларга мослаштириш, шаҳар инфратузилмасини яхшилаш хамда аҳоли учун муносиб шароитларни яратиш мақсадида бунёдкорлик тадбирлари режаси ишлаб чиқилди ва амалга оширилади. Шу жумладан, Тошкент шаҳрини ҳар томонлама ривожлантириш мақсадида эски, замон талабларига жавоб бермайдиган тураржойлар худудларida бунёдкорлик ишлари олиб борилади.

Таъкидлаш жоиз, пойтахтимизнинг ҳеч бир худудида курилишлар ўз-ўзидан бўлаётгани йўқ. Тураржойларнинг бузилиши эса аник асос ва сабабларга кўра амалга оширилади. Хусусан, Тошкентдаги бир қатор кўп қаватли бинолар эскирган ва таъминалаб

— Ҳар бир йил учун мамлакатни ижтимоий ва иқтисодий ривожлантиришга қаратилган устувор вазифалар белгиланади. Шу асосда Тошкент шаҳрини ижтимоий-иктисодий ривожлантириш мақсадида узоқ йилларга мўлжалланган дастурлар қабул килиниб, лойихалар тасдиқланади ва шунга мувофиқ барча соҳаларда ислоҳотлар олиб борилади. Тошкент шаҳар ҳокимлиги томонидан амалга ошириладиган бунёдкорлик ишлари ҳақида ҳам ҳокимликнинг интернетдаги **tashkent.uz** сайти ва телеграм месенжеридаги **poytaxt_uz** ҳамда фейсбук ижтимоий тармоғидаги **toshkenthokimligi** саҳифаларида мунтазам хабарлар жойлаштирилади. Бундан ташқари, йиллик режалар ва йирик курилишлар ҳақида матбуот анжуманлари ташкил этилади.

Бироқ, аччиқ бўлса ҳам шуни айтишимиз керакки, одамларимиз тўғри маълумотлар колиб, кимандир

барча одамлар огоҳлантирилади. Зоро, Ўзбекистон қонунчилигига кўра, бинолар бузилиши у ердаги аҳолини тўлиқ огоҳлантириш ва уларга зарарни қоплашсиз амалга оширилиши мумкин эмас. Колаверса, килинаётган саъй-харакатларнинг бари шаҳrimиз аҳолиси турмушини яхшилаш, тураржой фонди сифати ва хавфсизлигини оширишга қаратилган. Барча уй эгаларига яхши шароитли уйлар таклиф этилган ва ҳеч қандай қонун меъёrlари бузилмаган.

— «Снос»га тушган уй эгаларига ер ёки хонадон қайси қонуний ҳужжатлар асосида ажратиб берилади?

— Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 53-моддасига мувофиқ, хусусий мулк даҳлсиздир ва у давлат томонидан муҳофаза қилинади. Уй мулқдори факат қонунчиликда кўзда тутилган холатларда ва тартибда ундан маҳрум килиниши мумкин. Шундай холатлардан бири – давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун ер участкаларини олиб кўйилишида уйга мулк ҳуқуқининг тўхтатилиши «Ўзбекистон Республикасида мулкчилик тўғрисида»ниң 34-моддаси, Уй-жой кодексининг 27- ва 42-моддасида, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 97-сонли карорида белгилаб ўтилган.

— «Снос» рўйхати қайси асосларга кўра тузилади? Бунда қайси жиҳатлар эътиборга олинади?

— Май ойида Тошкент шаҳрининг Боз режаси эълон килинади. Ушбу ҳужжатда якин йилларга мўлжалланган бунёдкорликлар ва курилиш ишлари олиб бориладиган ер майдонлари ҳақида маълумот олиш мумкин. Шунингдек, давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун ер майдонлари олингандага шаҳар ҳокимининг қарорига асосан, иловада кўрсатилган чегара рўйхат шакллантиришга асос бўлади.

Юқорида таъкидлаганимиздек, пойтахтдаги ҳеч бир тураржой ёки бинолар сабабсиз бузилмайди. Ушбу йўналишда қилиниши лозим бўлган барча ишлар маълум асосларга кўра шаҳар бош режасига киритилади. Жумладан, бунда биноларнинг ярок-

лилик муддати, бугунги кундаги ҳолати, бузилаётган бино ўрнида одамлар оммавий фойдаланиши учун мўлжалланган обьектнинг қад ростлаши, бинонинг шаҳар манзарасига мос эмаслиги ҳамда худуддаги оқова сув тармокларнинг носозлиги каби кўплаб жиҳатлар инобатга олинади. Афсуски, юқорида келтирилган сабаблар мулк эгасига тушунтирилганда уларда кўпинча ишончсизлик ва ногуғри тасаввур пайдо бўлади. Аслида амалга оширилаётган бундай бунёдкорликларда бир ёки бир неча шахснинг эмас, балки бутун халқнинг манфаатлари эътиборга олинади.

Бунга мисол қилиб, пойтахтимиз марказида Президентимиз ташаббуси билан курилиши бошланган «Tashkent City» лойиҳасини келтириб ўтишимиз мумкин. Хабарингиз бўлса, аввал мазкур худудда пойтахтнинг энг қадими маҳаллаларидан бири «Ўқчи» фуқаролар йигини жойлашган эди. «Tashkent City»да курилаётган обьектлар келажакда мамлакат тараққиётiga, халқимиз фаровонлигига хисса кўшиши билан бир қаторда, аҳолининг турмуш даражасини янги босқичга олиб чиқади.

— Шаҳар ҳокимлиги буюртмасига асосан курилаётган уйлар сифати махсус комиссия назоратидан ўтказиладими?

— Албатта. Тошкент шаҳрида курилаётган уйларнинг сифати, аввало, ушбу тураржойларга буюртма берган ташкилот томонидан мунтазам назорат килиб борилади. Шу билан бирга, курилиш обьектларида бунёдкорлик ишлари. Давлат архитектура ва курилиш назорати инспекцияси ва лойиха ташкилоти томонидан мунтазам текшириб борилади.

Курилиш ишлари тугаллангандан сўнг тураржойлар ва бошқа бинониншоотлар сифати Тошкент шаҳар ҳокимлиги кошидаги Қурилиши тугалланган обьектларни фойдаланишига қабул килиш комиссияси томонидан ўрганиб чиқилади ва ўрганиш хуласасига кўра, қарор қабул килинади.

PS: Буғун мамлакатимизда олиб борилаётган ислоҳотлар, ижобий ўзгаришлар ҳалқ манфаатларини кўзлаб, аҳоли турмуш фаровонлигини юксалтириш мақсадида амалга оширилмоқда. Бунга нафақат мутасаддилар, балки барчамиз бирдек даҳлдормиз. Шундай экан, турли ишончсиз ахборотлар, мишишиларга ишонмасдан, вазиятга холис баҳо берсак ва ислоҳотларни кўллаб-кувватласак ана шу эзгу ишларга ўз ҳиссамизни қўшган бўламиз. Зоро, шу азиз Ватан барчамизни!

Тошкент шаҳар ҳокимлиги ахборот хизмати билан ҳамкорликда тайёрланди.

холга келиб қолган. Бу эса аксарият холларда туманлардаги инфратузилма сув таъминоти ва канализация тармоқларини янгилашни талаб киласи. Халқимизда «Эскини ямагунча эсинг кетади» деган ажойиб нақл бор. Шу боис ҳар иили қайта-қайта таъмирлайвергандан кўра, бутунлай янгидан барпо қилган афзал. Бу ҳам вактни, ҳам маблағни тежайди. Энг асосийси, курилаётган янги бино ва иншоотлар узоқ йиллар давомида аҳолига беминнат хизмат киласи.

— Тошкент шаҳар ҳокимлиги томонидан амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари аксарият холларда нотуғри талқин килиниб, аҳоли орасида тушунмовчиликларни юзага келтирмокда. Шу боис қилинаётган ишлар тўғрисида кенг оммага аниқ ва очиқ маълумот бериш борасида қандай ишлар амалга оширилмоқда?

эшигтан, қулогига чалинган, нотуғри талқин килинган ахборот ва мишишларга кўпроқ ишонади. Бу эса кўпинча ҳалқ орасида турли тушунмовчиликларни келтириб чиқаради. Хабарингиз бўлса, якинда Тошкент шаҳар ҳокими Буюк Британиянинг «The Guardian» нашрида 2 апрель куни чоп этилган «Огоҳлантиришсиз кўчириб юборилганлар: Тошкентдаги кутилмаган бузилишлар одамлар газабини келтирмоқда» номли мақолага жавобан хат юборди. Айтиш керакки, ушбу мақолада кўплаб маълумот ва ракамлар асоссиз бўлиб, ҳақиқатга мос келмайди. Мақола муаллифи шаҳар маъмурияти билан боғланиб, келтирилган ракамлар ҳаққонийлигини текшириб кўрмаган. Шунингдек, мақоладаги одамлар огоҳлантиришсиз чиқариб юборилаётганини ҳақидаги фикрлар ҳам мутлақо нотуғри. Аслида

Тошкент ва Тбилиси ўртасида тўғридан-тўғри авиарейслар йўлга қўйилади.

Одамлар ортида суюнч тоги борлигини хис қилмоқда ёхуд «бажарамиз», «ҳал қиласыз», «назоратга оламиз» дея ишлайдиган давр үтди

Давлатимиз раҳбарининг 2019 йил 2 апрелдаги «Ахоли муаммолари билан ишлашда маҳалла институтининг мавқенини тубдан ошириш чора-тадбирлари түғрисидаги фармоның ижросини таъминлаш доирасида Самарқанд вилоятида амалий ишларга киришилди. Мурожаатлар билан ишлаш, ахоли муаммоларини аниқлаша ва ҳал этиш бўйича «маҳалла – сектор – Халқ қабулхонаси – маҳалла» принципи асосида худудларда уйма-уй юриб ўрганишлар, ахоли билан очик мулокотлар ўтказилмоқда.

Тумандаги жиддий муаммо қачон ҳал этилади?

Жомбай тумани ҳокими, секторлар, Халқ қабулхонаси ҳамда ташкилотлар раҳбарлари иштирокида ташкил этилган ана шундай мулокотда фукаролар томонидан юзга яқин муаммо ўтрага ташланди. Мурожаатларнинг асосий кисмини ер-мулк, суд-хукук, кредит, суюлтирилган газ баллонлари етказиб бериш, йўлларни таъмирлаш, мактабгача таълим мусассасалари куриш, реконструкция қилиш билан боғлиқ масалалар ташкил этди.

Мутасаддиларнинг айтишича, юкорида қайд этилган йўналишларда ўзгаришлар бор, аммо муаммолар ҳам етарлича. Жумладан, ахолини суюлтирилган газ билан таъминлаш хозирда жиддий муаммолардан бири бўлиб турибди. Негаки, айни пайтда худудда 6,1 мингта газ баллонига эҳтиёж бор.

Аммо ахолида унинг ярми ҳам йўқ. Шу боис ички имкониятдан келиб чиқиб, чора-тадбирлар белгиланмоқда.

Мутасаддиларнинг сўзларига қараганда, демак, юкоридаги маҳаллалар ахолиси ҳали-бери суюлтирилган газ таъминотидаги муаммолардан кутулмайди. Чунки «ички имкониятдан келиб чиқиб» қандай чоралар кўрилаётгани ҳақида мълумот берилмади.

Бундан ташқари, йўлларни таъмирлаш учун туманда моддий-техник база эскирган, янги, замонавий техникалар етишмайди, бу юмушларни бажариш учун ажратилаётган маблаг миқдори эса жуда кам. Умуман, 2019 йил давомида туманда 5 километр йўлга асфальт ётқизилди, 4,3 километри ички хўжалик йўллари таъмирланади, 7,2 километр узунликдаги пиёдалар йўлаги тақалади, — дейди Жомбай тумани ҳокими Умид Назаров. — Биласиз, давлат бюджетига

миз», «бажарамиз»дан нарига ўтишмагани мурожаат қилган айрим фукароларнинг таъбини хира қилгани аник. Шунингдек, байзи муаммолар бўйича мутасаддилар: «Бу фукаро бизга бундан олдин ҳам мурожаат қилганди», дея чекланишди. Хўш, аввал ҳам шу фукаро ўз муаммоси билан мурожаат қилган экан, нимага у яна қайта мурожаат қилияпти? Нега бу масала ўз вақтида ҳал қилинмади? У ҳолда очик мулокотларда баралла айтиладиган «ҳал қиласыз» деган гапларда қандай мантиқ бор?

— Мулокот давомида айтилган қатор муаммоларнинг ечими, асосан, маблагга бориб тақалади, — дейди Жомбай тумани ҳокими Умид Назаров. — Биласиз, давлат бюджетига

Мурожаатлар нега ўз вақтида ҳал этилмади?

Аввал ўтказилган мулокотларда бўлгани каби бу гал ҳам туман корхона-ташкилотлари раҳбарлари «назоратга ола-

тушадиган кўпгина солиқ тушумлари бугун туманларнинг ўзида қолдириляпти. Масалан, ер ва мулк солиги. Хозирда уларни йилнинг биринчи ярмигача тушириши бўйича зарур чораларни кўроямиз. Биринчи

ч о р а к я куни-да бу к ўр - с а т - кич 55 фоизни ташкил этди. Бўни мудодатида уддаласак, нафа-

қат бугун кўтарилиган муаммоларни ҳал этамиз, балки ижтимоий соҳа обьектларини куриши, таъмирлаши, реконструкция қилиши ва кам таъминланган оиласаларга кўмак берини шиларини ҳам амалга оширамиз.

Туман ҳокимининг таъкидлашича, иқтисодий масалалар аста-секин ҳал этилади, бироқ ижтимоий соҳа ривожи бўйича ҳам туман анча ортда колган.

— Бугун Кўшработнинг бирорта ҳудудида кутубхона йўқ, — дейди Ҳ.Оқбўтаев. — Ёшлар маркази, истироҳат бози кабодам олиши масканларини куриши эътибордан четда қолган. Туман марказидаги кинотеатр ташландиқ аҳволда. Ҳудудга маҳаллий ва хорижлик сайдэхларни жалб этиши борасидаги шиларни талаб даражасида деб бўлмайди. Шуларни ҳисобга олиб, алоҳида дастурлар, «Йўл ҳариталари» туздик. Мақсадимиз — тадбиркорлар, ҳомийларни жалб этиб, бу иншиотларни куриши, зарур шароитларни яратиш. Бундай хайрли шиларни амалга оширишида бу каби очик мулокотларнинг аҳамияти катта бўлаётир. Ахоли билан юзма-юз мулокот қилиб, талаб ва таклифларини ўрганияпмиз, шу асосда шиларимизни ташкил этяпмиз.

***

Жонли мулокотлар, қизғин баҳс-мунозаралар кузатуви бир ҳакиқатга етаклайди: одамларда мурожаат маданияти юксалмоқда — илгари кўп учраган бехуда бакир-чакирлар, асослими-асоссизми, талаб қилишлар камайиб, ҳақли талабни оғир-вазминлик билан тушунтириш, адолат карор топиши учун конун доирасида амалий ёрдам сўраш кўпаймоқда. Ўз навбатида, олдингидек қовогидан қор ёккан, ўзини катта олган, «шикоятингни ўрганишдан бошқа ишим йўқми?», деб жеркиб берадиган раҳбар ё маъсул ходимларни ҳам деярли учратмайсиз. Мулокотлар ўзаро бир-бирини тушуниш, хурмат қилиш асосида кечмоқда. Одамлар ҳам ортида суюнч тоги борлигини хис қилмоқда.

Ёрмамат РУСТАМОВ
«Mahalla»

ХАБАРИНГИЗ БОРМИ?

Бош вазир ҳудудларда сайёр мажлислар ўтказади

Хукуматнинг тегишли қарори билан «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ҳудудларда мавзули сайёр мажлисларини ўтказиш тартиби түғрисидаги Низом» тасдиқланди.

Низомга мувофиқ, сайёр мажлислар жойларда аниқ соҳалар ва йўналишларда амалга оширилаётган ислохотлар самарадорлигини ўрганиш учун ўтказилади.

Уларнинг асосий йўналишлари — Ҳаракатлар стратегияси, давлат дастурларидағи вазифаларнинг амалга оширилиши, маҳаллий бюджетларининг мақсадли ижросини таъминлаш, ривожланишда орқада қолаётган қишлоқ туманлари ва шаҳарларни ривожлантириш, Президентнинг ҳудудларга ташрифлари давомида берилган топшириклар ижросини назорат қилиш ва бошқалар ҳисобланади.

Сайёр мажлислар тизимли асосда ҳар чорақда, зарур ҳолларда видеоселектор йиғилиши шаклида ўтказилади. Уларга Бош вазир бошчилик килади. Президент ҳам мажлисларга бошчилик килиши мумкин.

Мажлислarda масалалар мухокамаси, қоида тариқасида, очик ва ошкора ўтказилади. Унга Қонунчилик палатаси, Сенат, суд ва хукуқни муҳофаза қилувчи органлар вакиллари, журналистлар таклиф этилиши мумкин.

Мажлислар якуни бўйича карор қабул қилинади ҳамда унинг ижроси устидан назорат Хукумат аппарати томонидан амалга оширилади.

«Lex.uz».

Билдирилса да шифобахш балчиқ ёрдамида муолажа қилинадиган санаторий-мехмонхона бунёд этилди.

Хар қадамда муаммо, ечими йўқдир аммо... ёхуд қатра-қатра йигилаётган муаммолар нега ҳеч кимни қизиқтирмайди?

«Чанг кўчалар, чанг-чанг кўчалар...» Навоий вилояти Хатирчи туманинаги «Навбаҳор» маҳалласининг ички йўлларини кўриб, машҳур кўшиқдаги ана шу жумлалар хаёлимизга келди. Дарҳақиқат, мазкур йигин туман марказида жойлашган бўлса-да, бу ердаги ҳолат чекка қишлоқлардагидан-да ёмонроқ.

— Кун очиқлигига келибсизлар-да, ёмғирли кунларда маҳалла кўчасидан юриб бўлмайди, — дейди шу ерда яшовчи Гулбаёз ая Алиева. — Йўл-ку, майли, туртшиниб-суртшиниб юрибмиз, кўчадаги электр жиҳозларини қаранг. Қачондир эски «щит» туфайли ўйим ёниб кетмасайди. Бу «кути» қургурнинг эшиги ҳам ёнилмайди, симлари пала-партиши бўлиб ётибди, ҳаёт учун хавфли экани кўриниб турди. Бу ерда болалар ўйнайди, бир фалокат чиқмасин, дега кекса ҳолимда уларни қувиб юраман. Электр тармоқлари корхонаси ходимларига минг марта айтдик, аммо фойда бўлмади.

Тураржойлар ёнидаги катта кучланиши трансформатор ҳам вақтнинчалик бу ерда ўрнатилган экан. Аммо ана шу «вақтнинчалик» муддат қачон тугашини ҳеч ким билмайди. Туман электр тармоқлари корхонаси эса бу ишни пайсалга солиб келмоқда.

— Бир неча марта туман ҳокимлигига мурожсаат қилдик, натижса бўлмади, — дейди Улугбек Ҳакимов. — Ҳокимлик биносигача бор-йёғи 200 метр, лекин бирон марта маҳалла-мизга ҳоким келмаган. Депутатни ҳам сайлов арафасида кўргандик, сайдандио шу билан бизни унуди...

Суҳбатдошимизнинг депутат ҳакидаги фикрларидан сўнг улар сайлаган ҳалқ вакиллари

маҳалла билан қандай ишлаётганига қизиқдик. Йигин масъул котиби Сайёра Маннонованинг айтишича, вилоят кенгаши депутати Қаноат Султонова маҳалладаги ҳамма йигилишларда иштирок этади. Оилавий масалалар биргаликда кўриб чиқлади. Бирок туман кенгаши депутатининг исм-шарифинида эслашнинг имкони бўлмади.

Ҳа, агар депутат фаол бўлганида, ўзи сайлаган одамлар орасига кириб турганида, ҳалқ билмаса-да, жилақурса уни маҳалла масъул котиби танирди. Афуски, навбаҳорликлар ишониб сайлаган депутатлар ўз масъулиятини унуглан кўринади. Йўқса, йигиндаги бугунги ахволни яхшилаш, аҳоли муаммоларини ҳал этишда жонбозлик кўрсатган бўларди-да...

Махалла раиси «бизга шу ҳам бўлаверади», деса...

«Гулистон» маҳалласи ҳам туман марказидан олиса эмас. Аммо йигин биносини кўрган киши бу ерда маҳалла фаоллари ишлашади, десангиз, ишонмаслиги тайин. Мазкур бино ўтган асрнинг 70-йилларида болалар боғчаси сифатида курилган. Қеиничалик ота-оналар шароити ҳаминқадар боғчага болаларини бермай қўйишгач, бўшаб қолган бино маҳаллага берилди. Ўз куннингни ўзинг кўрарсан, дегани шу бўлса керак-да...

Йигин ҳудудида «Мулла хаёл бобо» кабристони бор. Бу жойга нафакат «Гулистон»дан, балки кўшни тўртта маҳалладан ҳам майит қўйилади.

— Бирон якини оғир ётганлар «ёғингарчилик бўлгандан жони узилмасин-да», дега илтижо қилади, — дейди шу ерда яшовчи Бадриддин Икромов. — Чунки қор-ёмғирли

кунларда қабристон йўлидан юриб бўлмайди. Икки йил аввал вилоят ҳокими қишлоғимизга келганида қабристон йўлни таъмирлашига ёрдам сўраб, мурожсаат қилгандик, аммо ҳеч нарса ўзгармади. Йўлнинг узунлиги нари борса 600 метр чиқади, наҳотки, шугина йўлни таъмирлаши шунчалик қийин бўлса?! Таъдиркорларимиз саройдек муҳташам тўйхоналар қуряпти. Тўй бор элда аза ҳам бор. Лекин ҳеч ким охирги манзилга элтар йўлни ўйламаяпти.

Бадриддин бобо билан сухбатлашгач, маҳалла раисидан муаммолар қачон ҳал бўлишини сўрадик.

— Ҳудудимизда 2 минг 600 нафардан зиёд аҳоли истиқомат қилади, ҳамма шукроналик ҳисси билан яшяпти, — дейди йигин раиси Абдуҳошим Машғулотов. — Бу йил бизга янги маҳалла биноси курилади, дейшишган, кимdir шикоят қилган бўлса, озгина чидасин, ҳаммаси яхши бўлади. Қабристон йўлига келсан, Навоий вилояти ИИБ бошлиги сектор раҳбари сифатида саён қабул ўтказганида бу муаммони ҳал қилишини айтганди, бунга ҳам баҳт керак, албатта.

Раиснинг шукроналик билан яшаш тарафдори экани яхши. Аммо унинг муаммоларни «хаспўшлаш»ига ҳайрон қолдик. Зоро, ҳозир «бизга шу ҳам бўлаверади», деб ўтирадиган пайт эмас. Қолаверса, оқсоқол муаммоларни ҳал қилиш учун ҳаракат қилмаса, йигиннинг ўзида ҳал бўлиши мумкин бўлган масалаларда ташаббус кўрсатмаса, маҳалланинг обод бўлиши амримаҳол. Қарангки, йилнинг тўрт ойи ўтиб боряптию оқсоқол айтган янги бино учун ҳали жой аникланиб, пойдевор ҳам кўйилмаган. Қабристон йўли

қачон таъмирланиши борасида ҳам ҳеч қандай аниқ гап йўқ.

Олдингдан оққан сувнинг қадри йўқми?

Ўтган йили тумандаги «Хўжакўрғон» маҳалласида «Обод қишлоқ» дастури асосида улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Натижада маҳалла бутунлай янгича қиёфа касб этди. Аммо йигинда бўлганимизда дилни хира қиласадиган бир ҳолатга дуч келдик. Йўл ёкасида ўрнатилган барча «водопровод»ларда томчиси олтинга тенг обиҳаёт истроф бўлаётir.

Ҳолат юзасидан изоҳ сўраб «Сувоқова» давлат унитар корхонаси раҳбари Бахтиёр Жўраевга юзландик. Унинг айтишича, ўтган йили «Хўжакўрғон»да 9,5 километр ичимлик суви кувурлари ёткизилган. Бу борадаги ишлар яна боскичма-боскич давом эттирилади. Тоза ичимлик суви билан таъминланмаган ҳудудларда кувур ёткизилаётгани яхши, албатта.

Аммо бу иш қанчалик сифатли бажариляпти?

— Ҳўжакўрғонликлар мурожсаати асосида аввалроқ носозликлар бартараф этилганди, — дейди Б. Жўраев. — Аҳолининг ўзида ҳам «истеъмолчи маданияти» шаклланмаган, сувни олгач, жўмракни бураб қўймайди. Қолаверса, ҳудуд катта, шаттлар сони эса кам, ултурмайтимиз, жўмраклар ҳам аввалгидек темирдан эмас, пластмассадан ясалган, чидамсиз...

Муҳтасар айтганда, Хатирчи туманида бўлиб, ҳар қадамда фуқароларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлаётгани муаммоларга дуч келдик. Бу ҳақда мутасаддиларга юзлансан, улар «аравани курук олиб қочиши»дан нарига ўтишмади. Тахририят ҳудуддаги бу муаммоларнинг ечими борасида масъуллардан жавоб кутиб қолади. Биз эса мавзуга яна қайтамиз.

**Холбиби САФАРОВА
«Mahalla»**

баъзида ташаббус етишмаяпти

буён бўш ётибди. Ўтган йили одамлар ҳашар йўли билан уни таъмирлаганди. Шундан сўнг туман тиббиёт бирлашмаси томонидан биринтирилган ходим бу ерда икки-уч марта тиббий кўрик ўтказдию қайта келмади. Шифо маскани эса шифокорсиз хувиллаб қолди.

Вазиятга ойдинлик киритиш учун мутасаддиларга юзландик. Туман тиббиёт бирлашмаси раҳбари Муҳаббат Қодирова тез орада масалага ойдинлик киритилиб, тиббиёт муассасаси ходимлар ва керакли жиҳозлар билан таъминланишини билдириди.

Қишлоқдаги 41-умумтаълим мактабининг фойдаланишга топширилганига беш йил бўлди. Барча шароитларга эга таълим муассасасида ўзбек, тоҷик, ко-

зок миллатига мансуб оиласалар фарзандлари таҳсил олади. Таълим жараёни сифатли олиб борилмоқда. Аммо бу ерда ўкувчиларни қиёнаётган бир муаммо бор — спорт билан шуғулланиш учун спорт зали ўйқ. Йигирма нафардан зиёд ёш қўй жанг, кураш билан шуғулланиш учун қўшини қишлоқка қатнайди.

— Жорий йил туманимиздаги бир нечта мактабда спорт залини қуриши режалаштирилган, — дейди туман ҳалқ таълими бўлими мудири Ҳаётжон Рашидов. — 41-умумтаълим мактабидаги ўкувчилар сонидан келиб чиқиб, беш йил олдин лойиҳалаштириши даврида спорт зали учун маблаг ажратилмаганди. Тез орада таълим мактабидаги ўкувчиларни учун бефарқу лоқайд? Ишбилиармонларга берилётган имтиёз ва имкониятлардан унумли фойдаланишганида эди, буён янги

Ташаббус ва масъулият уйғунлашса...

Бола илк қўнималарни мактабгача таълим муассасасида олади. Бироқ янги турмушлик болаларда бунга имкон ўйқ. Далада ишлар бошланиши билан болалар ҳам, оналар ҳам сарсон-саргардон бўлади.

Ҳудудларда давлат-хусусий шериклик асосида янги мактабгача таълим муассасалари қурилаётган бир шароитда «Олма пиш, оғзимга туш» деб ўтириш ҳам ярамайди. Маҳаллий тадбикорлар нима учун бу ҳолатга бефарқу лоқайд? Ишбилиармонларга берилётган имтиёз ва имкониятлардан унумли фойдаланишганида эди, буён янги

турмушлик кичкитойлар ҳам борлик ҳақидаги илк тасаввурларини боғчада олишармиди?

Сирасини айтганда, буён ҳудудлардаги муаммолар ечимида баъзида масъулият, баъзида ташаббус етишмаяпти. Агар шу икки жиҳат уйғунлик касб этса, камчиликлар ўз вақтида бартараф этилар, муаммолар ҳам ўз ечимини кутиб ётмасди.

Нигора ЎРОЛОВА.

Юртимизда йил бошидан буён жисмоний шахсларга 3,2 млрд. АҚШ доллари миқдорида кредит ажратилди.

Мехрли Элнинг саховати кўп бўлади

2018 йилнинг июль ойи. Пойтахтимизнинг Сергели туманидаги «Чоштепа» маҳалла фуқаролар йигини худудида 30 гектар ер майдонига замонавий типдаги 66 та 7 қаватли уй-жой қурилиши бошланди. Қувонарлиси, ўтган қисқа вақт ичидаги кўлигул қурувчилар томонидан 35 та уй-жойдаги 1960 та хонадон тўлиқ қуриб битказилди. Яқинда улардан 166 таси уй-жойга муҳтоҷ, ногирон, кам таъминланган ҳамда бокувчинини йўқотган фуқароларга топширилди.

«Фарзандларим отасиз ўсмасин»

Хаёт бир текис эмас. Баъзан яхши кунлар, хуш дамлар сени баҳт томон етаклайди. Қалбининг кувонч ва шодлик олиб киради. Ортидан эса ташвишлар, синовлар сабрингни синаиди. Худди бошинга тушган қийинчиликлару машаққатларнинг адоги йўқдек. Аммо «Ойнинг ўн беши қоронғи бўлса, ўн беши ёргуғ». Қанча азоб-укубат тортганинг сари ҳикматинг ортаверади. Умидсизликка тушганинг, муваффакиятсизликка йўлиқканинг сайин ҳаётга бўлган карашларинг, муносабатларинг ўзгариб бораверади.

...Дилнора опанинг бутун умри қийинчиликда ўтди. Ҳаёт уни турфа синовлар билан синади. Лекин ҳар кандай холатда ҳам умидсизликка тушмади, яхши кунлар келишига ишониб яшади. Аммо бу дунёда ҳамма нарса сен ўйлаганчалик бўлабермас экан.

Афсуски, Дилнора опа бир олам орзулар билан бунёд этган оиласи баҳти бутунликда манзилга этиб бормади. **У оиласини сақлаб қолишга кўп уринди.** «Фарзандларим отасиз ўсмасин», деди, аммо бўлмади. Тұрмуш ўртоги 2 нафар мурғак фарзанди билан аёлни кўчага ҳайдади. Туғилиб ўстган хонадонига қайтиб борай деса, ота-онаси аллакачон вафот этиб кетган, шу боис ҳам катта бўлган ҳовлиси энди уни аввалгидек кутиб олишига ишонмасди. Шундай бўлса-да, ноилож укасининг уйига бош уриб борди. Лекин бу хонадонда ўзи кутганидек кўт қоломлади. Фарзандлари билан уй-жойсиз яшаш, ижарама-ижара сарсон юриши аёлни чинакамига ҳолдан тойдирди. Бунинг устига, руҳий хасталик билан туғилган ўғлига керакли дори-дармонларни топиш ёлғиз муштипар учун анчайин мушкул эди. Дилнора опанинг бошпана излаб бормаган жойи, яқини қолмади. Ҳамма ерда бир гап такрорланади: «қачонгача шундай яшамоқчисанлар? Ахир, бизнинг ҳам ўз ҳаётимиз, фарзандларимиз бор. Бўлди, ўз аравангни ўзларинг торт...»

«Энди ўзимизнинг ўйимиз бор»

Дилнора опа ўтган вақт давомида тегишли ташкилотларга бошпана сўраб, бир неча бор мурожаат килди. Аммо умид истаб борган эшиклар ҳадеганда очилавермади. Қувонарлиси, аёлнинг Ўзбекистон Республикаси Президенти Виртуал қабулхонасига йўллаган биринчи мурожаатиёқ тегишли таш-

килотлар томонидан эътиборга олинниб, у ва фарзандлари учун пойтахтимизнинг Сергели тумани худудида бунёд этилаётган кўп қаватли уйлардан янги хонадон ажратилди.

— Ўйсиз сарсон-саргардонликда яшаш қандай азоб эканини ҳамма ҳам тушунавермайди, — дейди **Дилнора Абдуқаҳхорова.** — Бошимга тушган ташвишларни айтсан, ҳеч ким ишонмайди. Шукр, ҳаммаси ортда қолди. Лекин оғир дамларда ҳам тушкунликка туимадим. Фарзандларим учун яшашга, уларни оқ ювиб, оқ тараф катта қилишига ҳаракат қилдим. Аммо ўз ӯйимиз бўлмагани боис кўп ерда оврулиб-соврулдик. Кўчада қолиб кетган кунларимиз ҳам бўлди. Мана, энди бизнинг ҳам ўз ошиёнимиз бор.

Дилнора опа «...Энди бизнинг ҳам ўз ошиёнимиз бор» деган сўзларни айтаркан, кўз ёшларини тия олмади. Ҳа, инсон учун Ватан ичра ватанли бўлиш ҳам катта саодат, аслида.

Ҳаёт йўли мураккаб, чигал...

...Санам опа турмушидан рўшинолик кўрмади. Оила курганига ҳеч қанча вақт бўлмай, эри жиноят содир этиб, озодликдан

маҳрум этилди. Аёл эса 4 ойлик чақалоги билан ёлғиз ўзи колиб кетди. Энди нима килади? Қаерга боради? Келин бўлиб тушган хонадонида яшай деса, ичкиликка ружу кўйган қайнота ўзи яшаб турган уйни арzon-гаровга сотиб юборади. Бу орада Санам опанинг турмуш ўртоги муддати тугаб, озодликка чиқади. Аёл эса, «Бошимга тушган

Дилнора опанинг бошпана излаб бормаган жойи, яқини қолмади. ҳамма ерда бир гап такрорланади: «Қачонгача шундай яшамоқчисанлар? Ахир, бизнинг ҳам ўз ҳаётимиз, фарзандларимиз бор. Бўлди, ўз аравангни ўзларинг торт...»

инсондир, — дейди Санам Илясова. — Инсон машаққатлардан ўчимай, мақсад сари интилса, албатта, ниятига етар экан. Илоҳим, Юртбошишимизнинг она Ватанимиз ободлиги, ҳалқ фаровонлиги йўлида амалга ошираётган эзгу ишлари бардабом бўлсин. Бизга ёрдам қўлини чўзган инсонлар дунё тургунча турсин.

Инсон манфаатларини таъминлаш — улуғ саодат

2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, ҳалқ фаровонлигини ошириш, аҳолининг муҳим эҳтиёжларини ҳал этиш, уларни қийнаётган муаммоларга ёним топиш, жамиятда конунийлик ва адолатни таъминлаш мухим вазифалар сифатида алоҳида белгиланган. Дилнора Абдуқаҳхорова ва Санам Илясова каби уй-жойга муҳтоҷ, ногирон, кам таъминланган ҳамда бокувчинини йўқотган 166 та оила вакилларига давлатимиз томонидан уй ажратилиши ана шу эзгу йўлдаги хайрли ишлардан бири бўлди.

— Президентимизнинг 2018 йил 2 февралдаги «Хотин-қизларни қўллаб-куватлаш ва оила институти мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ға фармони ижроси доирасида ўтган қиска вақт мобайнида юртимизда катор эзгу ишлар амалга оширилди, — дейди Сергели тума-

ни ҳокими ўринбосари, туман Хотин-қизлар қўмитаси раиси Ойгул Сатторова. — Жумладан, хотин-қизларни ҳар томонлама қўллаб-куватлаш, уларнинг ҳуқуқлари ва конуний манфаатларини ҳимоя қилиш, аёлларимизни кийнаётган муаммоларни ўз вактида аниқлаш, ёрдамга муҳтоҷ ва оғир ижтимоӣ ахволга тушиб қолган хотин-қизларга ижтимоӣ-хукукий, психологик ва моддий ёрдам кўрсатиш бўйича амалий ишлар ҳаётга кенг татбиқ этилмоқда. Ўйлаймизки, келажакда ҳам бу йўлдаги хайрли ишларимиз давом этади.

Айтиш керакки, пойтахтимиздаги «Чоштепа» маҳалла фуқаролар йигини худудида қуриб, эҳтиёжманд инсонларга топширилган уй-жойларни бунёд этишда сифатли қурилиш моллари ва муҳандислик техникаларидан кенг фойдаланилган. Қолаверса, ҳар бир хонадон алоҳида истиш тизимига уланган, алоқа, газ, электр, канализация ҳамда ичимлик суви тармоқлари тўлиқ битказилган.

Сўнгги сўз ўрнида

Ёрдамга, меҳрға муҳтоҷ инсонларга ҳар томонлама қўмак берини қўллаб-куватлаш ҳалқимизга хос эзгу фазилат. Қувонарлиси, бугун мамлакатимизда ҳар бир инсон ҳуқуматнинг саҳоватли элнинг ғамхўрлигидан баҳраманд бўлаётир. Бу эса одамларни бугунидан рози бўлиб яшашга ундамоқда.

Навоий бобомизнинг шундай сатрлари бор:

Кимки бир кўнгли бузуқнинг хотирин шод айлагай,
Онча борким, Каъба вайрон ўлса обод айлагай...

Дарҳақиат, инсон қалбига қувонч улашиш, улар дардига шерик бўлиш шундай улуғ баҳтки, бу эзгу амал худди Каъбанинг нураган жойини обод қилган билан баробардир. Шундай экан, атрофимиздаги меҳр-муҳаббатимизни дариг тутмайлик. Имконимиз бўлса, улардан ёрдамимизни аямайлик!

Сайдулло ТУРСУНОВ
«Mahalla»

Самарқанддан Қозоғистонга автобус қатнови йўлга қўйилди.

Олдин обдон таъмирлаб, кейин бузиб ташлашди?

Сурхондарё вилоятининг Шўрчи тумани «Оқкамар» маҳалласидаги беш мингдан зиёд аҳолига хизмат кўрсатган «Совжиронбобо» қишлоқ врачлик пункти 2018 йилда ҳомийлар ёрдамида капитал таъмиранди ва «Саломатлик-2» лойиҳаси асосида жиҳозланди. Бироқ кўп ўтмай бино бузиб ташланди. Ҳудуд гўёки «Обод маҳалла» дастурига кирилгани муносабати билан муассаса ўрнига қад рострайдиган замонавий ҚВП тўғрисидаги ваъдалар эса пуч бўлиб чиқди...

Янгисини қурмасдан эскиси бузилди

— Имконият даражасида вазифаларимизни уddyлаб келаётгандик, — дейди ҚВПнинг умумий амалиёт шифокори Гулнора Жумаева. — Аммо туман раҳбарлари 12 хонадан иборат замонавий муассаса қуриб берамиз, деб биномизни бузиб ташлашди. Натижада, худудимиздаги касб-хунар коллежига қарашли хоналарда ишлшимизга тўғри келяпти. Бу ерда учта шифокорга битта хона ажратилган. Тўқизта патронаж ҳамшира бир хонада тиқилган. Шу боис тиббий хизмат кўрсатиш сифати тушиб кетяпти.

Туман раҳбарлари аҳолини нега алдади?

Шу маҳаллада истиқомат қилаётган Назар бобо Тошевнинг куйинишича, қариялар кон босими ошиб кетса-да, салқам 20 километр ўйл босиб, туман тиббиёт бирлашмасига боришимоқда. Эл корига яраб турган, барча шароитларга эга масканнинг бузилиши, қайтадан қурилиш ишлари бошланмаётганини хеч ким изоҳлаб бермаяпти. Қизиги, аҳоли раҳбарларнинг алдаганини айтмоқда. Муассаса биносини бузатиб: «Сизнинг худудингиз «Обод маҳалла» дастурига кирилди, энди бу ерда ўйллар қурилади, сув тортилади, симёғочлар янгиланади, жумладан, ҚВП ҳам замон талабларига мос равишда қайта қурилади», деб ваъда килишганди. Кейинроқ эса давлат дастурига бошқа маҳалла кирилганини, яқиндагина таъмирдан чиқарилган ҚВП эса ана шу маҳалла худудига кўчириш учун бузиб ташлангани маълум бўлган.

Мутасаддилар нима дейди?

Мазкур ҳолатга оидинлик киритиш мақсадида туман тиббиёт бирлашма-

си бошлиғи Бобохон Шукуров билан сұхбатлашдик.

— Дала шийпонида жойлашган эски қишлоқ врачлик пунктининг ахволи ачинарли эди, — дейди Б. Шукуров. — У иккита — «Совжиронбобо» ва «Оқкамар» маҳалла фуқаролар йигинлари аҳолисига хизмат кўрсатган. «Обод қишлоқ» дастури бўйича 2019 йилда «Совжиронбобо» маҳалла фуқаролар йигинида замонавий қишлоқ врачлик пункти қурилади. Янги муассасада иккита маҳалла аҳолисига хизмат кўрсатилади.

Қизиги, бирлашма бошлиғи ўтган илини таъмирдан чиқарилган, жиҳозланган бинонинг ахволини «ачинарли», деб изоҳлади. Агар таъмир кўнгилдагидек бўлмаса, уни ким қабул қилиб олган?

— Бино эскирганди, — дейди туман ҳокимининг саноатни ривожлантириш, капитал қурилиш, коммуникация ва коммунал хўжалик масалалари бўйича ўринбосари Ўткин Мамадалиев. — Бузилган бино ўрнига жорий йил якунигача замонавий қишлоқ врачлик пункти қурилади. Аҳолининг ҳозирги эътирози ноўринг.

Раҳбарлар нима деган тақдирда ҳам, агар тиббиёт муассасасининг кўчирилиши аниқ бўлса ошиб куриб битирилмаса, мутахассислар эски ҚВП биносида ишлаб тургани тўғри бўларди. Калта ўйлаб иш тутиши эса мана шундек ноҳуш ва зиддиятли ҳолатларга олиб келади.

Нигина ШОЕВА
«Mahalla»

МАВЗУГА ҚАЙТИБ

«Mahalla» газетасининг 2019 йил 22-28 мартағи 15-сонида «Дўконга чиқиб кетиб, б уйни ёкиб юборган келин» сарлавҳали мақола эълон қилинган эди. Унда пойтахтимизнинг Шайхонтохур тумани «Оқилон» маҳалласидаги хонадонларнинг бирида келиб чиқсан ёнгин натижасида бешта уй аланса ичиди қолиб, кул бўлгани, 10 та оиласининг олмишдан ортиқ азоси кўчага қолгани хусусида сўз борган эди.

Икки юз миллион сўм моддий ёрдам кўрсатилди

Ушбу мақола чоп этилганидан сўнг катор ташкилотлар, қолаверса, саховатпеша кишилар маҳалла аҳолисига моддий ва маънавий ёрдам кўлини чўзишиди. Айни пайтда ўт кетган уйларни қайта қуриш учун 40 нафардан зиёд уста жалб этилган. Қурилиш учун зарур барча ҳомашёлар ҳомийлар томонидан етказиб берилмоқда.

— Бу фожиа барчамизни қаттиқ ташвишга солди, — дейди йигин раиси Мухаббат Ёкубова. — Бошига кулфат тушган фуқароларга нафакат маҳаллошларимиз, қолаверса, бошка маҳалла раислари бошчилигидаги саховатпеша инсонлар томонидан озиқовқат, кийим-кечак, пул олиб келиб берилмоқда. Бундан ташқари, уйларни тиклаш бўйича ҳашарда барча бирдек қатнашмоқда. Қўшилар навбат билан ишчилар учун овқат тайёрлашмоқда. Ёнгинга сабабчи бўлган хонадон эгаларига хеч ким даъво килаётганий ўйқ. Фуқароларимиз бу баҳтсиз ходисалиги, ҳар кимнинг бошига тушиши мумкинлигини англаб етишган. Оғат туфайли бирон киши соглиғига зиён

етмаганига шукр қилишмоқда.

Йигин раиси М. Ёкубованинг таъкидлашича, айни пайтда, йигинда 12 нафар кишидан иборат махсус комиссия ташкил этилган бўлиб, улар қурилиш ишларию келиб тушаётган маблағларни назорат қилмоқдалар. Ҳусусан, Ўзбекистон мусулмонлари идораси раиси, муфтий Усмонхон Алимов ҳазратлари ташаббуси билан мазкур идоранинг Тошкент шаҳар вакиллиги, Шайхонтохур тумани имомхатиблари иштирокида б та оила соҳибларига иккি юз миллион сўмдан зиёд моддий ёрдам кўрсатилди.

— Инсоннинг бошига кулфат тушганида кўлидан кела туриб унга ёрдам бермаган мусулмон гуноҳкор саналади, — дейди Шайхонтохур тумани «Оқилон» Жомий масжид имом-хатиби Собиржон Турсинов. — Айни пайтда кутилмаган вазиятга тушган инсонларга барча бирдек ёрдам кўлини чўзмокда. Шунингдек, уларга янги уйлар битгунига қадар бошпанга берган оқибатли қўшнилардан Аллоҳ рози бўлсин.

ДАРВОҶЕ...

Ёнғинда 47 нафар киши оламдан ўтди

Давлат ёнғин хавфсизлиги хизмати ходимлари томонидан 2019 йилнинг ўтган 3 ойи давомида ўтказилган профилактик ишлар натижасида 7 минг 823 та бино ва иншоотларда ёнғин келиб чиқиш ҳавфи олди олинган. Содир бўлган ёнғинларни ўчириш вақтида кўрилган тезкор ҳаракатлар натижасида 18 нафар инсон қутқариб қолинди. Фуқароларнинг ёнғин хавфсизлигини таъминлашга оид билим кўникмаларига эга бўлиб бориши натижасида 2019 йилнинг ўтган 3 ойи давомида содир бўлган ёнғинлар, 2018 йилнинг мос даврига нисбатан 395 тага, ёнғинларда инсонларнинг ҳалок бўлиши 18 тага ва тан жароҳати олиши 50 тага камайди.

Бироқ жорий йилнинг ўтган 3 ойи давомида Республика ҳудудида жами 2 минг 357 та ёнғин қайд этилиб, ушбу ёнғинларда 47 нафар инсон ҳалок бўлди. 67 нафар киши турли даражада тан жароҳати олди.

Шоҳруҳ САИДОВ
«Mahalla»

Шаршаралик фаоллар нега сарсон бўлмоқда?

Фарғона шаҳридаги «Шаршара» маҳалла фуқаролар йигини фаоллари 13 йилдирки, ҳақиқат излаб идорама-идора сарсон юришибди. Нима учун? Маҳалла аҳли нимани истамоқда? Уларнинг гапига қулоқ солувчи, амалий кўмак берувчи бирон-бир идора борми? Иш нега бу қадар пайсалга солинмоқда?

Масалага ойдинлик кириши максадида фуқаролар йигинида бўлдик. Мъалум бўлишича, маҳалла ихтиёридаги қурилиши чала қолган «Қанжирға» маҳалла гузари биноси ноқонуний равишида «кимошди» савдосига кўйилиб, сотиб юборилган. Маҳалла аҳли эса бу гузарни маҳалла ихтиёрига қайтарилишини сўраб, дастлаб шаҳар ҳокимига мурожаат этишган, ҳоким бу низоли ишни конуний хал килиб бериш учун 2008 йилнинг 5 санасида шаҳар прокуратуррасига юборган. Шу тариқа кетма-кет ёзилган шикоятлар ҳокимлик, прокуратура, вилоят адлия бошқармаси идораларида «сайр» килиб юраверган ва бир-бирини тақорлаган, бир хилдаги жавоб хатлари кела-верган.

Муаммонинг илдизи қаерда?

— 2003 йилда «Ёрмозор» ширкат ҳўжалиги томонидан маҳалла учун 57 сотих ер ажратиб берилди, — дейди маҳалла фаоли Сайфулло Фофуров. — Маҳалла аҳли, оқсоқоллар ташабуси билан бу ерга мевали ва бошқа манзарали кўчатлар экилди. Янги боз этагида шаҳар асосида «Қанжирға» маҳалла гузари қурилишига киришилди. Бу ишга нафакат аҳоли, балки ҳудудимизда фаолият юритаётган корхона ва ташкилотлар ҳомийлик ёрдамларини кўрсатишди. Ўзимиз эккан терақлар тўсинг сифатида аскатди. Шу тариқа узунлиги 22 метр, эни 11 метр бўлган б хонали иморат қад кўтириб усти ётилди. Лекин бинога эшик-ром ўрнатиш, пардозлаш ишлари маблағ етимишаслиги сабаб тўхтаб қолди.

Қўлимиздаги мавжуд ҳужжатларга кўра, 2003 йил 1 марта куни собиқ «Ёрмозор» ширкат ҳўжалигининг бошқарув хамда умумий йигилишида «Обод маҳалла йили» муносабати билан «Маҳалла гузари қурилишини тугаллаш ҳақида»ғи масаласи мухокама килинган ва ҳўжаликинг амалий ёрдами тарикасида 8 та ром, 4 та эшик хамда 12-бригада дала шийпонини бузуб, ундан чиқсан қурилиш материаллари, шунингдек, ҳўжалик ғазнасидан 300 минг сўм маблағ гузар қурилишига ажратилиши бўйича қарор қабул қилинган.

Лекин амалий ишлар ижроси таъкидлаб ётилган. Қолаверса, ҳўжаликнинг 2004-2006 йилларга оид асосий воситаларини рўйхатга олиш китобларида ҳам ушбу туталланмаган бино ҳужжатлари мавжуд эмас. Бундан кўринадики, хўжаликнинг

хужжатлари мавжуд эмаслиги таъкидлаб ётилган. Қолаверса, ҳўжаликнинг 2004-2006 йилларга оид асосий воситаларини рўйхатга олиш китобларида ҳам ушбу туталланмаган бино ҳужжатлари мавжуд эмас. Бундан кўринадики, хўжаликнинг

ходимлари маҳалла гузарини нималарга асосланниб баҳолагани билан ҳеч ким қизикмаган.

Хуллас, кўчмас мулк қай йўл билан бўлса-да, сотилган, маҳалла эса ана шу бинони қайтариб берилишини хоҳлайди. Бирок шунча вақт ўтиб кетаётган бўлса-да, ушбу масалага даҳлдор идоралар томонидан мурожаатда келтириб ўтилган, фуқароларнинг эътиrozларига сабаб бўлаётган омиллар одилона ўрганилмаган, адолатли ечим топилмаган.

— «Шаршара» маҳалла фуқаролар йигинида умргузаронлик қиласётган бир гуруҳ фуқаролар маҳаллада мавжуд бўлган ер майдонини «Маҳалла гузари»га ажратиб берилишида муаммолар келиб чиқаётгани ва бу масалада амалий ёрдам бершишимизни сўраб мурожаат қилган, — дейди Фарғона шаҳар ички ишлар организатори фаолия-

масала ижобий ечимини топаётгани ўқ.

Хўш, бу борада шаҳар ҳокимлиги мутасаддиларининг фикри қандай?

— Бу вазифада ишлаетганига унча кўп вақт бўлгани ўқ, — дейди ҳоким ўринбосари Шарифжон Ниёматов. — Йигиндаги бир гуруҳ фаоллар томонидан ҳашар асосида қурилган маҳалла гузари билан боғлиқ муаммоли масала бир неча йиллардан бери ҳал этилмай келаётганидан энди хабар топдим. Албатта, маҳалла фуқаролар йигини ҳаётидаги муҳим бўлган мазкур масалани амалдаги қонунчиликка асосланган ҳолда ижобий ечим топиш, фуқаролар манбаатини ҳимоя қилиши ўйлида барча имкониятларни ишига соламиз.

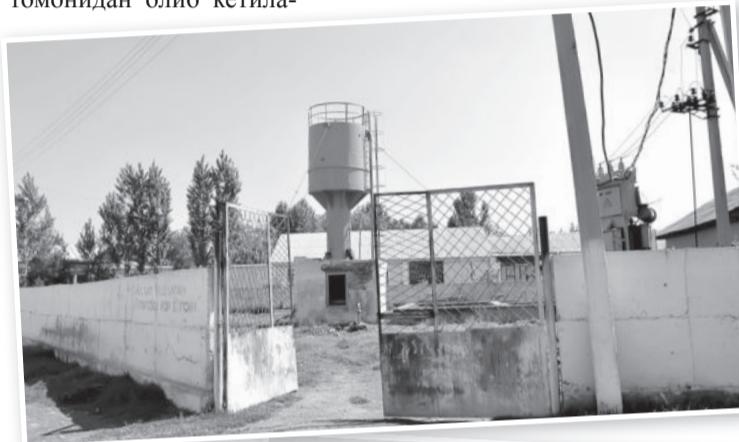
«Хўп» деб қутулдим...

Тўрт минг нафардан ортиқ аҳоли умргузаронлик қиласётган мазкур масканда одамларнинг кундалик ҳаёт тарзи учун зарур бўлган қўплаб муаммолар борлигидан асло кўз юмиб бўлмайди. «Хўп» деб қутулдим...» қабилида иш олиб бораётган мутасаддилар маҳалла корига қачон бакор келади? Бу ерда нафакат маҳалла гузари, балки аҳоли кундалик ҳаёти учун муҳим бўлган тоза ичимлик суви етказиб бериш, мавжуд ўйларни таъмиглаш, тунги ёритиш чироклари ўрнатиш билан боғлиқ муаммолар ҳам ўз ечимини кутмоқда.

Бу масалада мутасаддиларга бир неча бор мурожаат қилинган, ҳатто Республика жамоатчилик назорати гурухи вакиллари хам маҳалла гузари, йўл ва сув, электр таъминоти юзасидан аҳоли томонидан айтилган фикрлари билан танишиб, амалий ишлар ечими тўғрисида ваъдалар беришган. Ағуски, ҳаммаси қозозларда қолиб кетди.

Бир сўз билан айтганда, маҳалла ҳаёт тарзида неча йиллардан бўён «қўлма-қўл» бўлиб келаётган муаммолар гирдоби кун сайн ортиб боряпти. Йигин аҳли эса ўзларини қийнаб келаётган масалага ечим топиб беришни талаб этмоқда.

Расул КАМОЛ
«Mahalla»

тини мувофиқлаштириш бошқармаси бошлиғи, З-сектор раҳбари Ҳаётжон Салиев. — Ўрганишлар давомида аниқланнишча, бу масала 2011 йил 7 октябрь куни фуқаролик ишлари бўйича Фарғона туманлардо суди томонидан кўриб чиқилиб, унда маҳалла гузари учун ер ажратиш, эгалик ҳуқуқини белгилаш маҳаллий ҳокимлар тасаруфидалиги кўрсатиб ўтилган. Биз ҳам мазкур масала юзасидан амалий ёрдам сўраб, Фарғона шаҳар ҳокимига ўз тақлифларимиз билан чиқдик. Аммо

Эр-хотин ажрашса-да, туаржойдан бирдек фойдаланади

**Президентимиз
томонидан 2019
йил 4 апрель куни
имзоланган «Ўзбекистон
Республикасининг
айрим қонун
хуҗжатларига ўзгариш
ва қўшимчалар
киритиш тўғрисида»ги
қонунга мувофиқ,
Уй-жой кодексининг
32-моддасига ҳам
ўзгаришилар
киритилди.**

Унга кўра, эндиликда: «Туаржой мулкдорининг оила аъзолари деб у билан доимий бирга яшаётган хотини (эри) ва уларнинг фарзандлари тан олиниади. Эр-хотиннинг отонаси, шунингдек, мулкдор билан доимий бирга яшаётган оиласи фарзандлари ва уларнинг эр-хотини, агар улар иллари бу хуҷукга эга бўлмаган бўлса, фақат ўзаро келишувга биноан мулкдорнинг оила аъзолари деб тан олиниши мумкин».

Қайд этиши лозим, айни ўзгаришлар жамоатчилик ўргасида кент муҳокама қилингани. Айримлар бу билан аёлларнинг хуҷуклари янада мустахкамланди, деса, бошқалар бир-бири билан гаплашмайдиган ота ва она, ўзаро олақараши килаётган қайнона-келинни кўриб вояга етгаётган фарзандлар тарбияси нима бўлади, деган фикрларни илгари сурмоқда. Айни мулхазалар билан Адлия вазирлиги бошқарма бошлиги ўринбосари Фурқат Тожиевга мурожаат килдик.

— Уй-жой кодексига киритилган ўзгаришига кўра, туаржой мулкдори фарзандларининг эр-хотини, яъни уй эгасининг келини (куёви) ҳам келишувга биноан, унинг оила аъзолари қаторига киритилиди. Илгари бу ҳолат қонунчиликда назарда тутилмаган эди. Эндиликда уйда доимий яшаётган оила аъзоларининг, яъни келиннинг ҳам хуҷуклари белгиланди. Хусусан, улар уйдаги, квартирадаги хоналардан мулкдор билан тенг фойдаланишга ҳақли. Келин туаржойга ўзининг вояга етмаган

фарзандларини олиб кириш (кўчириб келиш) хуҷукига эга бўлди. Аммо бошқа оила аъзолари, масалан, ота-онаси, ака-укаси ва бошқаларни кўчириб кириш учун уй эгасининг розилигини олиши лозим. Уй эгаси билан оиласий муносабатлари барҳам топган бўлса-да, собиқ оила аъзоларida туаржойдан фойдаланиш хуҷуки сакланниб қолинади. Бунда уйдан фойдаланиш тартиби ўзаро келишиб олиниши керак.

— **Кўриниб турибдики, қонунчиликка киритилган мазкур ўзгаришидан кўзланган асосий мақсад — никоҳ тугатилиши оқибатида мулксиз, бошпанасиз қолиб кетаётган аёлларни хуҷукий химоя қилиш учун замин яратишидир. Ҳўш, аёл ва фарзандларнинг ушбу оила аъзоси деб қабул қилиниши муаммога тўлиқ ечим бўла оладими? Амалиётдан маълум, баъзан эр ва хотин ажрашгач, бир хонадонда яшомайди. Мана шундай ҳолатларда аёл манфаати қандай химоя қилинади?**

— Албатта, қонун қабул қилинишидан олдин бу масалалар таҳжил қилинган. Агар собиқ эр аёлга ёки фарзандларига руҳий ёки жисмоний босим ўтказган тақдирда ички ишлар органларига мурожаат килиши мумкин. Бу каби ҳолатларнинг олдини олиш бўйича хуҷукий механизм мавжуд.

Умуман олганда, эркаклар фарзанд келажаги учун масъулиятдан қочмаслиги, уларнинг кўчада қолиб кетмаслигини лозим.

— **Танганинг иккинчи томони ҳам бор, баъзи ҳолларда ажримга аёлларнинг ўзлари сабаби бўлишиди. Ушбу ўзгариш, асосан, аёллар манфаатини химоя қилишга қаратилган. Аммо эркакларчи? Нобоп, эрининг хурматини қилмайдиган аёл билан ажрашган эркак яна у билан бир уйда яшашга мажбур бўладими?**

— Албатта, бу каби холатларни ҳам истисно қилиб бўлмайди. Лекин юқоридаги ижтимоий муаммодан кўпроқ аёлларимиз жабр кўришаётгани боис конунда уларнинг хуҷуқларига эътибор каратилган. Агар эркак собиқ турмуш ўртоғи билан бир уйда яшашни истамаса, бошқа уй-жой билан таъминлаши мумкин. Бунга ҳеч қандай тўсик йўқ. Бу вазиятда у алимент мажбуриятларидан ҳам халос бўлиши мумкин.

— **Яна бир жихат: тўйдан сўнг келинларнинг күёвнинг уйига доимий рўйхатга кўйилмаслиги кўпгина муаммоларни кетириб чиқараётганди. Эндиликда келинни тўйдан кейин бир ой муддат ичидан пропискага қўйиш мажбурий этиб белгиланди. Бу ажрашган аёлларга қандай имтиёз беради?**

— Айнан ана шу имтиёз масаласи, яъни эртага уйимга даъво қилиши мумкин, деган нотўғри караш келинларнинг пропискага кўйилмай келишига сабаб бўлаётганди. Аслида қонунчиликка мувофиқ, прописканинг борйўклиги ҳеч қандай мулкий мажбуриятларни келтириб чиқармайди. Буни фуқароларимиз тушуниб олиши лозим. Прописка, бу — кўпроқ маъмурий тартиб-таомил, десак, тўғри бўлади. Мулк хуҷуқини вужудга келтирувчи асослар қонунчиликда аниқ белгиланди.

Шу ўринда яна бир масалага эътибор қартиш керак, аёллар истаган пайтда уйга киритиб қўйишни талаб қила олмайди. Яъни аёл ўша уйдан чиқиб кетганидан кейин олти ой муддат ичидагина уйга киритиб қўйиш ҳақида даъво қилиши мумкин. Узрли ҳолатлар бўлса, суд бу муддатни тиклаши мумкин. Бу борада ҳам аниқ механизм мавжуд.

«Mahalla» мухбири
Моҳиҷеҳра ЛАТИПОВА
суҳбатлашди.

ТАФСИЛОТ

Турли хил суиистеъмолчиликлар, фирибгарлик ва таъмагирлик каби иллатларнинг илдизига болта уриш, шу орқали коррупцияга барҳам бериш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузурида Мажбурий ижро бюроси ташкил этилган эди. Қолаверса, фойдаланилган табиий газ, электр энергияси, сув ва шу каби бошқа табиий бойликларимиздан оқилона фойдаланишни таъминлаш, ўсиб бораётган қарздорликларнинг олдини олиш ҳам шу хизмат зиммасига юқлатилган.

МИБ ходимига мушт қўтарган муштумзўр

Бирок айрим юртдошларимиз ана шу тизим ходимларига ўз вазифаларини бажаришларига тўсқинлик килаётганди. Яқинда суд қарори ижросини таъминлаш мақсадида «Аҳиллик» маҳалла фуқаролар йигини вакили билан қарздор Анвар Юнусов (исм-фамилиялар ўзгаририлган) хонадонига ташриф буюрган Мажбурий ижро бюросининг Гулистон шаҳар бўлими давлат ижроини Ахмад Хўжақулов каттиқ тазикка учради.

Муштумзўрнинг фуқаролик ишлари бўйича Боёвут туманлараро суди қарорига кўра, АТБ «Агробанк» Боёвут филиалидан 10 млн. 133 минг сўмлик кредит қарздорлиги бўлган. Ҳамасбимиз қарздорликни тўлаб бериши тушунтираётган вактида Анвар Юнусов унга тан жароҳати етказган.

МИБнинг Сирдарё туман бўлими ходими Бахридин Тўйчиев ҳам шу худудда яшовчи фуқаро Алибек Қодировнинг муштумзўрлигига дучор бўлди. Хонадонида истеъмол қилинган электр энергиясидан 555 минг 500 сўм қарздорлиги бўлганлиги сабабли, бу фуқарога МИБ ходими ўз ваколати доирасида қарздорликни бартараф этиш ҳақида талабнома берган.

Дастлабки огохлантириш талабини бажармаган Алибек Қодиров хонадонини МИБ нозари электр тармоғидан узмокчи бўлди. Бирок уй эгаси МИБ ходимига қаршилик кўрсатиб, уни дўппослаб кетган.

Давлат хизматчисига фуқаролар томонидан амалга оширилган ҳар икки ҳолат юзасидан Гулистон шаҳар ва Сирдарё тумани прокуратураси томонидан терговга ўтказилиб, ишлар судга оширилди. Ҳар иккала муштумзўр фуқаро қонун олдида жазога тортилди.

Шохиста БОЗОРБОЕВА,
Мажбурий ижро бюроси
Сирдарё вилоят бошқармаси
жамоатчилик билан алоқалар ва хуҷукий
ахборот бўйича катта инспектори.

Тез ўсуви ёғочбоп дарахтлар экилган майдонлар ер солиғидан озод этилди.

Чиқиндилар «Заргарлик»дан чиқадими?

ёхуд «Eko house» нега жуфтакни ростлади?

«Заргарлик» маҳалласи Жиззах шаҳрининг марказида жойлашган. Мазкур фуқаролар йигинидаги 12 мингдан зиёд аҳоли чиқиндилар вақтида олиб кетилмаётгани, кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишларига етарли эътибор қаратилимайтганидан азият чекмоқда. Мутасаддиларнинг бепарвонлиги одамларни хуноб қилди.

Маҳалла марказидаги 19-умумтаълим мактаби билан 26-кўп қаватли уй оралиғидаги кўчадан бироз юрсангиз, 28-кўп қаватли уй рўпарасидаги чиқиндихонага дуч келасиз. Тарапаётган бадбўй хид кўнгилни айнитади.

— 28-йда яшайиз, — дейди Малоҳат исемли аёл. — Кун бироз исини билан чиқиндихонада пашшалар гужон ўйнайди. Болаларни-ку, ташқарига чиқармай қўйғанмиз. Деразани очсангиз хона ичи турли ҳашаротлар билан тўлади. Чиқиндиларни олиб чиқиб кетиш учун ҳар бир хонадондан жон бошига 2 минг 200 сўмдан йигиб олишиади. Айримлар б ой, бир тиллик бадални тўлаб қўйған. Энди билсак, чиқинди оладиган «Eko House» ташкилоти одамлар тўлов қўймаяпти, деб жуфтакни ростлади.

«Тоза ҳудуд» давлат унитар корхонасининг Зафаробод тумани филиалидан ҳашарга келган Мусо Эшимовнинг таъкидлашича, 10 кундан бўён 12 та машина билан чиқинди ташиб кетилмоқда.

«Тоза ҳудуд» давлат унитар корхонаси ва Жиззах шаҳар ободонлаштириши бошқармаси билан қайта шартнома қилишига мажбур бўлдик. Айни пайтда улар бўтун кучни маҳалламизга ташлаган.

«Eko House» масъулияти чекланган жамияти раҳбари Ойбек Номозбоевнинг таъкидлашича, ҳақиқатан ҳам, корхона йил бошида Жиззах шаҳридаги 27 та маҳалла билан шартнома имзолаган. Икки томонлама имзоланган шартномага кўра, чиқинди учун ҳар жон бошига 2 минг 200 сўмдан тўлов белгиланган. Аҳоли сони аниклангандан сўнг кўрсататётган хизмат учун ойига 211 миллион сўм маблаб тушшиши ойдинлашиди. Бирор үшбу маҳаллалар январь ойидеёк шартнома шартларини бузган. Йил бошида амал-такал қилиб, 7 миллион сўм, февраль ойида эса бор-йўғи 63 миллион сўм тушум бўлган.

Корхона харажатларини ҳисобкитоб қилсан, ҳар ойга иши ҳақи, 13 автомашинанинг ёқилгиси ва бошқа чиқимлар билан ўрта ҳисобда 150 миллион сўм зарур, — дейди «Eko House» масъулияти чекланган жамияти раҳбари Ойбек Номозбоев. — 2 ой бадалига кўрсатилган 422 миллион сўмлик хизматнинг 70 миллиони тўлаб берилса, бу «банкрот» сари йўл дегани эмасми? Ўрганишларимиз давомида айнан «Заргарлик» маҳалласи фуқароларидан бор-йўғи 200 киши тўлов қилаётгани маълум бўлди. Бир йил ёки олти ойга тўлов қилганлар ҳам, шикоят қилаётгандар ҳам шулар.

Айни пайтда «Заргарлик» маҳалласидаги 54 та кўп қаватли туаржой биноларига 5 та хусусий уй-жой мулқдорлари ширкатлари хизмат кўрсатмоқда. Ширкатлар томонидан ўтган йили кўп қаватли уйларни куз-киш мавсумига тайёрлаш, уй-жой фондларини таъмирлаш, уйларга туташ ҳудудларни ободонлаштириш бо-

расида қатор ишлар амалга оширилди. Биноларнинг фасад кисми, томи, ертўлларида жорий ва капитал таъмирлаш ишлари улдаланди. Бирор бугунги кунда кўп қаватли уйлар атрофини ободонлаштириш, гулзорлар барпо этиш эътибордан четда қолаёттир.

— 6 та тўрт қаватли уйларга хизмат кўрсатамиз, — дейди «Заргарлик» маҳалласига хизмат кўрсатиб келаётган «Жиззах ёқути» хусусий уй-жой мулқдорлари ширкати раиси Мавжуда Абдукаримова. — Ўтган йили 130 миллион сўмлик кредит эвазига 39-йининг кириш ўйлаги, айвончаси, томи таъмирланди. Темир эшиклар, рақамли қулфлар ўрнатилди. Йўлаклар бетонлаштирилди. Бирор аҳолида ҳанузгача жамоат мулкига эгалик ҳиссини шакллантира олмаяпиз. Ҳали ҳам кўпчилик атрофда бўлаётган воқеа-ҳодисаларга бефарқ. Уйлар атрофининг бегона ўт босаётгани, довдараҳтларга шакл берилмаётгани ва ниҳоят, атрофни чиқинди босаётгани сабаби ҳам ана шундай сансалорлик натижасида юзага кельмоқда.

«Eko house» нега жуфтакни ростлади?

Маҳалла худудини кўздан кечирганимизда кўп қаватли уйлар, савдо, маший хизмат, умумий овқатланиш шоҳобчалари атрофибегона ўтлар исканжасида эканини кўриб оғриндик. Ҳар кадамда полистилен парчалари, озиқ-овқат маҳсулотлари қолдиклари сочиб ташланган. Ачинарлиси, бу хол на маҳалла фаолларини ва на аҳолини ташвишга соглан. Акс холда «Заргарлик» маҳалласининг айни пайтдаги киёфаси бошқача бўлмасмиди?

— Маҳалламизда 2 минг 165 та хонадон бор, — дейди йигин раиси Саъдулла Мелибоев. — 2019 йил учун «Eko House» масъулияти чекланган жамияти билан чиқиндиларни ўз вақтида ташиши бўйича шартнома имзоланган эди. Кўпгина фуқароларимиз олдиндан тўлов қилишиди. Лекин «Eko House» ташкилоти шартнома шартларини бажармади. Март ойининг сўнгига келиб, маҳалладаги 3 та чиқиндихона ўз ҳолига ташланди. Шу боис

Маший чиқиндилар билан боғлик ишларни амалга ошириш тизимини янада ривожлантириш ҳудудларнинг экологик жиҳатдан хавфсизлигини таъминлаш имконини беради. Юзага келган экологик муаммоларни ҳал этишининг бирдан бир йўли эса кўрсататётган хизмат ҳакини ўз вақтида тўлашдир. Бугун Жиззах шаҳрини «Тоза ҳудуд» давлат унитар корхонаси ва Жиззах шаҳар ободонлаштириш бошқармаси чиқиндилардан тозала-

моқда. Бу ташкилотларга ҳам тўловлар ўз вақтида амалга оширилмас экан, кун келиб улар ҳам «Eko House» масъулияти чекланган жамияти каби йўл тутиши турган гап. Бу ҳақда Жиззах шаҳар ҳокимлигининг мутасаддилари жиддийроқ ўйлаб кўрсалар, маҳалла фаоллари билан ҳамкорликда иш олиб борсалар айни мудда бўларди.

Бекпўлат TOFAEV
«Mahalla»

ИЖРОДА МАСЪУЛИЯТ ҚАНИ?

Елим пакетларга «СУПЕРМАРКЕТЛАР»

Президентимизнинг ўтган йил 18 майдаги «Маший чиқиндилар билан боғлик ишларни амалга ошириш тизимини янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори билан 2019 йил 1 январдан бошлаб, савдо шоҳобчалари орқали полимер плёнкали пакетларни бепул бериш тақиқланган. Уларнинг нархини мамлакатимиз ҳудудида сотиладиган товарлар нархига қўшиш, шунингдек, ўз таннаҳидан паст қўйматда сотиш, қалинлиги 40 микрондан кам бўлган полимер плёнкали пакетларни ишлаб чиқариш ҳам маън этилган. Хўш, атроф-муҳит соғлигини асрар, «қора пакет»лар тарқалишини назоратга олишга йўналтирилган мазкур қарор ижросини таъминлаш борасида жойлардаги вазият қандай?

— Бозорларда полимер пакетлардан бемалол ва очиқасига фойдаланияпти, — дейди пойтахтизимнинг Яшнобод тумани «Катта Қўйлиқ» маҳалласининг Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, ободонлаштириш бўйича комиссияси раиси Рихситилла Саъдуллаев. — Масалан, «Қўйлиқ» буюм бозорида ёймачилар ҳам, пештахтларда савдо қиласидиган сотувчилар ҳам полимер пакетларни харидорларга бепул беришади. Бозорларда нимаики ҳарид қилманг — бу хоҳ нон маҳсулотлари, кийим — кечак, куриши моллари, майший товарлар бўлсин, сотувчи «универсал» «қора пакетга» солиб беради. Пакетлар

савдоси ҳам бозорларнинг ўзида йўлга кўйилган. Пакетфурӯшлар маҳсулотни қаердан олишаётгани номаълум. Чунки бундай товарларни ичи бозор учун ишлаб чиқарни тақиқланган. Балки баъзи корхоналар қоидани бузган ҳолда ишлаб чиқарни давом этитираётгандир?..

Дарҳақиқат, юкоридаги қарор кучга кирганидан сўнг ҳам «қора пакетлар» савдоси мамлакатимиз худудларида жиддий чекланмади. Бунга исталган бозор ҳудудида гувоҳ бўлиш мумкин. Янги коидага фақат йирик савдо марказлари — «супермаркет»лардагина амал килинмоқда. Масалан, Яшнобод туманидаги савдо-кўнгилочар марказларида товарлари целлофан пакетларга ўраб берилганида ҳарид

Халқимизда «Йўл азобини йўлда юрган йўловчи билади», деган гап бор. Бу бежиз эмас. Чунки сафарга чиққан ҳар қандай киши йўл ҳозирлигига алоҳида тараффуд кўрган. Аниқ манзил, макони билмай туриб йўлга чиқиши хатарли ҳисобланган. Бугун бундай хавотирларга деярли ўрин қолмади. Манзилимизга соғ-саломат етиб олишимиз учун ҳар томонлама қулай транспорт воситалари узогимизни яқин, оғиришимизни енгил қилмоқда. Аммо...

Ёзёвондаги тартибсизлик кўнгилсизликка сабаб

Фарғона вилоятининг Ёзёвон тумани марказидаги Мустақиллик ҳамда Ахмад Фарғоний қўчалари кесишмасидаги чорраҳа транспортлар учун «қўлбола» автошоҳбекатга айланган. Бу ердан Марғилон, Фарғона, Тошлок, Сой бўйи ҳамда бошқа қатор йўналишлардаги шаҳар ва қишлоқларга транспорт катнови йўлга кўйилган. Йўловчи ва транспорт эгалари учун хеч қандай кулийкларга эга бўлмаган автошоҳбекатга келиб-кетаётган машиналар карвони узилмайди. Бу ерда йўловчилар учун тиббий хизмат, дам олиш, кутиш жойлари, ёнгин хавфсизлиги билан боғлиқ бўлган чора-тадбирлар ишлаб чиқилмаган. Аҳолининг айтишича, жума ва якшанба кунлари йўловчи ҳамда автомашиналар ҳаракатидаги ўзаро номутаносибликлар туфайли кўплаб йўл-транспорт ҳодисалари билан боғлиқ кўнгилсизликлар келиб чиқмоқда.

— Айни кунга қадар Сой бўйи, 1-

Сой бўйи, Оқолтин, Гулистан, Такалик, Навбаҳор, Кўмқишлоқ, Янгиобод, Янги бўстон қишлоқ йўналишлари бўйича автобуслар катнови йўлга кўйилмаган, — дейди **Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича**

туман кенгаши раисининг кексалар ва фахрийлар ишлари бўйича ўринбосари **Абдулбоки Рахимов.**

— Шу боис бу ҳудуд аҳолиси ноқонуний равишда фаолият кўрсатиб келаётган йўловчи транспорти хизматларидан фойдаланишига мажбур. Техник кўрикдан ўтмаган, етариғи малака ва маҳоратга эга бўлмаган ҳайдовчилар йўловчилар хавфсизлигини таъминлашга қодир эмас. Бу борадаги муаммолар кўп бор таъкидланиб, унинг изжроси юзасидан чора-тадбирлар белгиланган, аммо масала изжобий ечимини топаётгани йўқ. Мутасаддилар ҳам мазкур муаммо моҳиятини таҳтил этиши, ташаббус кўрсатишни лозим.

Аҳолига намунали транспорт хизмати кўрсатиш, узогини яқин қилиши борасидаги муаммолар кечаки буғун

ҳақида сўрасангиз, «бизда ҳам план бор, газ, бензин нархи қимматлашди», деган кўрсиз ва асосиз жавобни олишиниз тайин.

— Аҳолига намунали транспорт хизмати кўрсатишда йўл читталарининг баҳоси муҳим, — дейди **«Ёзёвон оқшоми» кичик корхонаси иш юритувчи Назиржон Норматов.** — Чунки ҳеч қандай манбаларга асосланмасдан белгилаб олинган хизмат ҳақлари ҳам аҳоли эътирозига сабаб бўлмоқда. Масалан, туман марказидан Марғилон шаҳри, Тошлок тумани, Такалик транспорт йўналишлари бўйлаб ҳаракатланиши 20 километрни ташкил этади. Йўналишдаги хизмат ҳақи бир киши учун 3 минг сўм қилиб белгилаб олинган. Коратепа йўналиши эса 15 километр. Бу манзилга борши ҳар бир киши учун 1000 сўмни ташкил этади, холос.

Тафовутлар нега бу қадар ўзгача? Чунки қиммат нархдаги йўналишларда аҳолига йўл транспорт хизмати кўрсатувчи рақобатнинг йўқлиги муаммолар кўламини кенгайтирмоқда. Йўловчи ташиш билан боғлиқ бўлган йўл ҳақларини ким, нималарга асослаб белгилаб беради?

— Мазкур йўналишлар бўйича йўл ҳақини белгилаш, «Шаҳар атрофи ва шаҳарлараро йўловчиларни ташиши йўналишларини жойлаштириш учун очиқ тендерлар ташкил этиши комиссияси» томонидан амалга оширилади, — дейди **Транспорт вазиригининг Фарғона**

вилоят бошқармаси бўлим бошлиги ўринбосари Имомали Ибрегимов.

— Унга кўра, шаҳар атрофи ўналишларида бир йўловчига бир километрга автобус йўналишларида 90 сўм, микроавтобус йўналишларида 110 сўм қилиб белгиланган. Бу меъёрга риоя қилмаган мутасаддилар тегишили тартибда жавобгарликка тортади. Жорий йилнинг биринчи чорагида шундай қонун бузилишлари билан боғлиқ 27 та ҳолат аниқланди.

Мухтасар қилиб айтганда, бу масалалар бир-икки кунда ҳал бўладиган юмушлар сирасидан эмас. Бу ишларга кенг жамоатчилик фикрини уйғотиши, фоаллигини ошириш, соҳада рақобатни кучайтириш, йўловчилар ташиш, уларга хизмат кўрсатиши маданияти ва сифатини ошириш, илгор иш тажрибаларини оммалаштириш муҳим омиллардан.

Расул КАМОЛ
«Mahalla»

тақиқ фақат учунми?

Бу каби ташабbusларни республикамиздаги фаолият юритаётган барча йирик савдо марказларида кузатиш мумкин. Савол туғилади: бозорлар, кичик савдо шоҳбочаларида қачон қоидага амал килинади. Мазкур ҳолатлар мамлакатимиз Вазирлар Махкамаси томонидан 2003 йил 13 февралда тасдиқланган «Ўзбекистон Республикасида чакана савдо қоидалари»га ҳам зид бўлиб, сотувчи, тадбиркор, мансабдор шахслар тегишили равишда жавобгарликка тортилиши лозимигини эслатиб ўтмоқчимиз. Бундан ташқари, Президентимизнинг юқоридаги қарори ижросини назорат қилиш қатор мансабдор шахслар ва Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси раиси зиммасига юқлатилган. Ўйлаймизки, масъул шахслар қарор ижросини таъминлашга жиддий ётибор қаратади.

Шу ўринда мутахассислар пластик пакетлар коғоз пакетларга қарангда қулайроқ бўлса-да, табиатни ифлослантириши, уларни ишлаб чиқариш заҳарли моддалар билан боғлиқлигини таъкидлашларини айтиб ўтиш лозим. Уларнинг чириб йўқ бўлиб кетиши учун 400 йил вақт керак бўлади. Янги қоидаларга амал қилиш эса фарзандларимизга заминимизни тоза, озода колдириш имконини яратади.

Улугбек ИБОДИНОВ
«Mahalla»

пайдо бўлиб қолгани йўқ. У йиллар давомида ўз ечимини кутиб турибди. Бунинг асосий сабаби эса лоқайдлик, ётиборсизлик эканлигидан кўз юмиб бўлмайди.

— Туман ҳокимлиги автошоҳбекат қурилиши учун 20 сотих жой ажратиб берди, — дейди **«Ёзёвон оқшоми» кичик корхонаси раҳбари Алишер Рўзибоев.** — Шу кунларда автобуслар учун йўлаклар, кутиши бекатлари, йўловчи ва ҳайдовчилар учун керакли бўлган маданий ва мавшии қулийклар яратиш ишлари поёнига етмоқда. Тез кунларда автошоҳбекат фаолияти ўйланаётган. Бу тумандаги 10 та йўналишлар бўйлаб қулаш ва арzon автобуслар ҳаракатини йўлга қўйши имкониятни беради.

Нархи қанча чиптани айтинг..?

Бу борада гап кетганда ҳайдовчилар маданияти масаласини ҳам истисно қильмаслик керак. Улардан йўлкира ҳақларини сабабсиз оширилаётгани

Ўзбекистонда онкологик касалликларни даволаш учун дори воситалари ишлаб чиқарилади.

Чеклаш, тергаш, койишдан кўра, болаларга ҳунар ўргатинг

Бир қўшнимизнинг турмуш ўртоғи вафот этиб, ёлғиз ўғли билан қолди. Шу боис аёл айни ўсмир ўшдаги фарзандини йўлга солгунча анча қийналди. Бир қараса, кимнидир калтаклаган, бир қараса, ўртоқларига қўшилиб дарсдан қочган. Шунда маҳалланинг кўпни кўрган отахони уни новвойга шогирдликка олиб борди. Буни қарангки, кўча безори бола бир йилга қолмай, онасининг дастёрига айланди. Дарслардан бўш вақтида ҳалол меҳнат қилиб, оила бюджетига ўз ҳиссасини қўша бошлади. Бу ҳам майли, каттанинг ҳурматини, кичикнинг иззатини ўз ўрнига қўядиган тарбияли йигит бўлиб вояга етди.

Баъзан фарзанд тарбиясида энг муҳим жиҳатларни назардан четда колдрамиз. Аслида тинимиз тергаш, койишдан кўра, болаларга ҳунар ўргатиш биз хайиккан салбий иллатлар эшигига кулф солишини ёддан чиқариб қўямиз.

Психолог Диљдора Ақрамованинг фикрича, ҳунар болани масъулиятни хис қилишга ўргатади. Оиласи олдидаги бурчини англаб етишига ёрдам беради. У аниқ мақсадлар, янги орзулар билан ҳаракат қилишини бошлайди. Кимгандир ҳавас қиласи. Болаларда яратувчанлик кайфиятини ўйготишида эса, аввало, отаона намуна кўрсатиши зарур. Шунда унинг меҳнатга, ҳаётга иштиёки янада ортади.

Муаммонинг муносиб ечими бор

Бугун фарзанд тарбияси хақида доимидан кўра кўпроқ муҳокамалар бўляпти. Бола улгайтираётган отаона борки, уни доим назорат қилишга, нима билан банд эканидан хабардор бўлишга ҳаракат қиласи. Бу бежиз эмас, атрофимиздаги шиддатли ахборот оқими зумда уларни ўз йўриғига солиб олишга тайёр. Ҳақиқатан ҳам, бугун бошланғич синф ўқувчисининг қўлида ҳам сўнгти русумдаги телефон аппарати. Ҳатто интернетга уланиб, ўзи хоҳлаган сайtgа кириш имконига эга. Замон шу даражада тез ривожланётганидан болага нима яхшию, нима ёмонлигини саралаб беришга ҳам улгурмай қолаётгандекмиз.

— Янги ахборот технологияларини чеклаш билан тарбияда бирор натижага эришиши қийин,

— дейди поитах-тимиздаги «Бароқхон» мадрасаси ҳунарманди, лақли-миниатюрачи Жасур Баходиров. — Аксинча унинг имкониятидан унумли фойдаланиб, фарзандимиз билан бирга фойдали ўйинлар ўйнашимиз, унинг ҳамроҳига

айланишимиз керак. Шу йўсинада уни ёқтирган соҳасига ўйналитиши имкони тутгилади. Болалар 9 ёшдан 12 ёшгача мустақил нимагадир қизиқини бошлайди. Ота-она шуну ўз вақтида пайқаб, тўғаракларга олиб боршиши керак.

Хунар боланинг фикрини шакллантиришида, дунёқарашини кенгайтиришида, тўсик бўлиб турган кобигидан чиқиб кетишида катта роль ўйнайди. Онгидаги чегараларни олиб ташлашни ўрганади. Колаверса, бир пиёланинг тайёр бўлиши учун қанча вақт талаб этилади. Тупрогини олиб келиш, элаб лой қориш, ясаш, безак бериши шилари жуда кўп муддат талаб этауди. Бу болада сабр-қаноатни шакллантиради. Бирор шида шошма-шошарликка ўйл қўймасликка ўргатади. Ўзи узоқ меҳнат қилиб бирор ҳунарни эгаллагандан кейин бошқаларнинг меҳнатига ҳам ҳурмати ортади.

Афсуски, ҳозир ҳунармандчилик тўғараклари етарли даражада эмас. Уларни кўпайтириб, болалар учун бепул қилиб қўйши керак. Бу ерга ҳунармандчилик намуналарини томоша қилиши учун жуда кўп ўқувчилар келишиади. Қизиқканларининг қўзи чақнаб, маҳорат дарсларимизни мароқ билан кузатади. Ота-оналар ҳам фарзандини ажододларимиздан мерос бўлиб келаётган шундай ҳунармандчилик намуналари билан кўпроқ таништиришини истардим. Улар бирор ҳунарни ўрганмаслиги мумкин, лекин қалбида қўл меҳнати билан тайёрланган буюмларга иштиёқ шаклланана боради.

Болаларга ҳунар ўргатишида мактабдаги технология (меҳнат) соатларидан ҳам унумли фойдаланиш мумкин. Мавзуни ўрганиш жараёнидаги неча мутахассислар билан сухбатлашиб, дарсларни кузатиб, айрим хуласаларга келдик. Юқори синфларда бу дарс пазандалик, рўзгоршунослик ва ишлаб чиқариш асослари ўйналишларида олиб борилади. Ўқувчиларга мавзу юзасидан бошланғич тушунча берилади,

ДАРВОҶЕ...

Бугунги кунда «Ҳунарманд» уюшмасидан рўйхатдан ўтган устлар сони 27 минг 274 нафарни ташкил этди. Ҳунармандчиликни ривожлантириш орқали 2018 йил бошидан республика бўйича 40 минг 338 та янги иш ўринлари ташкил этилди. Республика бўйича ҳунармандлар томонидан 15 та йўналиш бўйича 6,5 млн.АҚШ доллари миқдорида миллий ҳунармандчилик маҳсулотлари экспорт қилинди.

холос. Чунки хафтада бир марта, 45 дакика давомида 35-40 нафар болага бирор нарсанни чукурроқ ўргатишининг имкони ўйк. Колаверса, мавзулар кўлами кенг. Айтайлик, битта ироки дўппининг битиши учун анча вақт талаб этиади. Мактаб дарслигидаги соатлар эса бунинг учун етарли эмас. Ўқувчиларнинг кўпчилиги ироки дўппидан кўра, янгича усуздаги бош кийимларни тикишини хоҳлашини айтишди. Даарсликда эса бунга унчалик эътибор қаратилмаган.

Шу ўринда бир таклиф: «Юртимизда ўз соҳасининг етук устаси бўлган ҳунармандлар жуда кўп. Мактабдаги технология (меҳнат) дарсларини ўтишда уларнинг ноёб тажрибаси ва билимидан фойдалансак, назаримизда ўқувчилар битираётгандаги бирор ҳунарни ҳам эгаллаши мумкин. Бунинг учун эҳтимол бир мактабни бир ҳунар ўйналишига ихтинослаштириш керакдир.

Тарбиянинг муҳим воситаси

Халқимиз азалдан «Ҳунарли киши — хор бўлмас», «Ҳунар, ҳунардан ризқинг унар» каби нақлларни тилдан қўймай

ўтилган афзалликларидан ташқари, юрт номини жаҳонга олиб чиқиш имкони ҳам борлигини ҳаммамиз яхши биламиз. Шунинг учун ҳам мамлакатимизда соҳани янада ривожлантиришга катта йўл очилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 17 ноябрдаги «Ҳунармандчиликни янада ривожлантириш, ҳунармандларни ҳар томонлама кўллаб-куватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони ҳам фикримизга яққол мисол бўла олади. Бу тарихий ҳужжат халқ амалий санъатини янги босқичга олиб чиқиши билан бирга, аҳоли даромадларининг ошишига турткى бўлди. Мазкур фармонда «Ҳунарманд» уюшмаси аъзоларига 42 та имтиёзлар берилганлиги эса соҳа ривожига хизмат қилиш баробарида «Ҳунарманд» уюшмасининг ўрни ва нуфузини ҳам ошириди.

— Ҳунармандчиликниң 34 та устувор ўйналишида 4 мингдан ортиқ аъзомиз бор, — дейди «Ҳунарманд» уюшмаси Тошкент шаҳар бошқармаси бошлиғи ўринбосари Баходир Суюнов.

— Уларнинг 864 нафари, яъни тўртдан бир қисми ёшлар ҳисобланади. Тошкент шаҳрида ҳунармандчиликнинг ёғоч ўймакорлиги, миниатюра, ранг-тасвир, кулолчилик каби ўйналишлари анча ривожланган. Кўлда гилам тўқиши, тоши ва суюк ўймакорлиги каби ўйналишлар эса камайиб бормоқда.

Ҳунармандлар даромад солигидан озод этилган. Марказий банк қайта молиялашириш ставкасининг 50 фоизи миқдорида имтиёзли кредит олиши мумкин. Улар 5 минг АҚШ долларигача бўлган маҳсулотларини ҳеч қаноай экспорт шартномасисиз чет давлатга олиб чиқиши имконига эга.

Инсон табиати қизик. Муаммога ечим излар экан, узокроқдан илинж топишга уринади. Аслида бизни ўйлантиранг масаланинг калити ўз қулфида бўлади. Тарбияда ҳам худди шундай, энг тўғри йўл, энг муносиб ёндашув ёнгина мизда турди доим. Ҳаммаси уни ўз вақтида кўра олишида. Эҳтимолки, ҳунарни ҳам кўпроқ тарғиб қилиш, ўрганиш имкониятларини кенгайтириш бизни ёдимииздан чиқариб қўйган кадриятларимизга қайтарар.

Шахноза
РАҲИМХЎЖАЕВА
«Mahalla»

Абитуриентлар тест жараёнига киритилаётган ўзгаришлардан хабардорми?

Кузатиб бораётган бўлсангиз, газетамида абитуриентларнинг олий таълим муассасаларига кириш имтиҳонларига оид янгиликлар мунтазам эълон қилиб борилмоқда.

Бу гал ҳам Давлат тест маркази томонидан 2019-2020 ўқув йили учун кириш имтиҳонларида тест топшириклари киритиладиган асосий ўзгаришлар тўғрисида маълумот берамиз. Бу ҳақда Давлат тест маркази Ахборот хизмати раҳбари Орзиқул Бобоев шундай деди:

— Мамлакатимизда барча соҳалар қатори абитуриентларнинг олий таълим муассасаларига кириш имтиҳонларига оид тест синовлари тизими ҳам такомиллаштирилмоқда. Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 3 апрелдаги карори билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларининг бакалавриатига ўқишига кабул қилиш учун кириш тест синовларини ўтказиши тартиби тўғрисидаги низом»га мувофиқ, тест топшириклари умумий ўрта ва ўрта-маҳсус касб-хунар таълим мининг умумтаълим фанлари ўқув дастурларига асосланган ҳолда тузиленмоқда.

Умумий ўрта ва ўрта-маҳсус касб-хунар таълим мининг Давлат таълим стандартларига мувофиқ, абитуриентлар тест синови ўтказиладиган барча умумтаълим фанлари бўйича уларнинг мазмуни ва абитуриентлар тайёргарлиги даражасига кўйиладиган талаблар кодификатори ва тест топширикларининг тафсилотлари ишлаб чиқилди.

Тафсилотлар асосида тест топшириклари вариантиларининг структураси ҳам тайёрланди.

Тест топшириклари базасини шакллантиришда умумтаълим фанлари ўқув дастурлари бўлимларининг тўлиқ камраб олинишига ва абитуриентлар билими, кўнимкаси ва мантиқий фикрлаш қобилиятини баҳолай оладиган тест топширикларини тузишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шунингдек, тест топшириклари базасини шакллантиришда ўзбек, рус ва қорақалпок тилларидаги тест топширикларининг бир хиллиги таъминланмоқда. Тест топшириклари базасини шакллантириш учун Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларига ўқишига қабул бўйича Давлат комиссиясининг 2019 йил 31 январдаги 15-сонли қарори билан 140 нафар мутахассисдан иборат ҳалқ таълими, ўрга-маҳсус касб-хунар таълими, олий таълим ва Фанлар академияси тизимларидан эксперталар гурухи тасдиқланди.

2019-2020 ўқув йили учун кириш имтиҳонларида тест топшириклари киритиладиган асосий ўзгариш ва қўшимчалар тўғрисида тўхтадиган бўлсақ, жорий йилда тест топшириклари базасини шакллантиришдаги янгиликлар кўйидагилардан иборат:

— график, ёзувсиз харита, расмлар (масалан, географик нуқталар, диаграмма, графиклардаги кўрсаткичлар ёки расмлар тест топширикларида акс этади);

— адабиёт фанидан таълим муассасалари ўқув дастурига киритилган бадий асарлардан айримларини тўлиқ ўқиши тавсия этилди;

— ўлчам бирликларининг янгича ифодаланиши ќўлланилади.

Тавсия этилган бадий адабиётлар рўйхати кўйидагича:

1. «Ўткан кунлар», Абдулла Қодирй (9-синф дастуридан)
2. «Кечва кундуз», Чўлпон (11-синф дастуридан)
3. «Абулфайзон», Фитрат (11-синф дастуридан)
4. «Шум бола»,Faфур Ғулом (6-синф дастуридан)
5. «Мирзо Улугбек», Мақсад Шайхзода (8-синф дастуридан)
6. «Юлдузлар мангуб ёнади», Тоғай Мурод (6-синф дастуридан)
7. «Юлдузли тунлар», Пиримқул Қодиров (6-синф дастуридан)
8. «Дунёнинг ишлари», Ўткир Ҳошимов (5-синф дастуридан)
9. «Рухлар исёни», Эркин Воҳидов (11-синф дастуридан)
10. «Соҳибқирон», Абдулла Орипов (9-синф дастуридан)

Ўлчов бирликлари эса кўйидаги шаклда ќўлланилади:

Катталик номи	Катталик бирлиги		
	Номланиши	Эски белгиланиши	Янги белгиланиши
олд қўшимча	санти	s	c
майдон	ектар	ga	ha
ар	ar	a	
масса	массанинг атом бирлиги	m.a.b	u
босим	миллиметр симобустуни	mm.simob.ustuni	mm Hg
вақт	соат	soat	h
	сутка	kun	d
энергия	киловатт-соат	kW·soat	kW·h
электр заряди, электр миқдори	ампер-соат	A·soat	A·h

Ёшлар манзилли касбга йўналтириляпти... (ми?)

Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 24 октябрдаги «Умумий ўрта таълим муассасаларининг 10-11-синфлари ўқувчиларига касбий таълим беришга ихтинослашган ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори билан мактабларда ва уларга яқин жойлашган коллежларда ихтинослашган ўқув-ишлаб чиқариш мажмуалари ташкил этилганди.

Уларда ўқувчиларга меҳнат бозорида талаб катта бўлган 51 та касб ўргатилиши, касбларининг барчаси келгусида тадбиркорлик фаолиятини йўлга кўйиш учун замин яратиши лозим эди. Бирок ўтган фурсат ичida ушбу мажмуалар фаолиятида бъазъи муаммолар юзага келдики, бундан ҳам кўз юмб бўлмайди.

Машғулотлар фақат маъruzадан иборатми?

Мулоҳаза қилиб кўрилса, мажмууга «токарлик» дастгоҳидан фойдаланишини ўрган-

мокчи бўлиб келган ўқувчи дастгоҳни факат суратлардагина кўриб юрса, унинг касбий маҳорати ошиши мумкинми? Амалий соатларда маъруза ўқилсау мажмуаларнинг хоналари маҳсус асбоб-ускуналар билан жиҳозланмаса, кун келлиб улар фойдалилик коэффициентини ўйқотмайди, деб ким кафолат беради?

— Айни муаммоларни бартараф этиши мақсадида яқинда Умумий ўрта таълим муассасаларининг 10-11-синфлари

ўқувчиларига касбий таълим беришга ихтинослашган ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларида ўтиладиган дарс жарәни учун талаб этилдиган хомашё материаллари билан таъминлаши мөъёллари Адлия вазирлигига давлат рўйхатидан ўтилди, — дейди Ҳалқ таълими вазирлиги Таълим ва ишлаб чиқариш интеграцияси бошқармаси бошлиғи Сирожиддин Қодиров. — Ҳужжатга мувофиқ, ўқув-ишлаб чиқариш мажмуалари

хомашё талаб қиласидаган 38 та ўндалиши бўйича зарурий асбоб-ускуналар билан таъминланади. Жумладан, сотувчи-кассир касбни ўргатиш учун дарс жараёни назорат-касса машиналари, тўлов терминаллари ва улар учун чек ленталари билан таъминланши белгиланган. Айни мақсадлар учун 2019 йилнинг ўзида 12 миллиард сўм маблағ ажратилади. Бу эса, ўз навбатида, юқорида сана бўтилган муаммоларни ҳал этауди, ёшларнинг касбий маҳорати ошишига замин ҳозирлайди.

Қайд этиш жоиз, мажмуани муваффақиятли тутатган ўқувчиларга меҳнат қилиш хукукини берувчи касб малакаси бўйича давлат намунасидаги диплом берилади. Якуний назоратдан ўта олмаган ўқувчиларга касбий таълимни олганлиги тўғрисидаги маълумотнома берилади.

Санжар ЭШМУРОДОВ
«Mahalla»

«Ўзатом» делегацияси АҚШнинг Техас шататига ташриф буюрди.

Ўзбекистонда фуқароларнинг ДНК базасини яратиш ташаббуси илгари сурилмоқда

Яқинда Ички ишлар вазирлиги юртимизда ДНК (инсон дезоксирибонуклеин кислоталари таркибий қисмлари) маълумотлари миллий базасини ташкил этиш бўйича ташаббусни илгари сурди. Соҳага оид қонун лойиҳаси жамоатчилик муҳокамаси учун эълон қилинди. Унга кўра, геном маълумотларини давлат рўйхатидан ўтказиш инсон ҳаёти ва саломатлигига хавф туғдирмайдиган, унинг шаъни ва қадр-қимматини ерга урмайдиган шароитда амалга оширилади. ДНК базасидан жиноятни содир этган шахсларни аниқлаш, бедарак йўқолгандарни қидириш, шахси номаълум жасадларнинг қариндошлик муносабатларини аниқлаш мақсадида фойдаланиш режалаштирилмоқда. Хўш, ДНК текшируви ўзи нима? Криминалистикага қандай фойда келтиради? Шу каби саволлар билан X. Сулеймонова номидаги Республика суд-экспертиза марказининг «Одам ДНКси суд-биологик экспертизаси лабораторияси» мудири Дилобар Аҳмедовага мурожаат қилдик.

ДНК экспертизаси нима?

— Хозирги кунда мазкур текширувлар дунёда молекуляр генетиканинг жадал ривожланган йўналишларидан бири ҳисобланади, — дейди у. — Унинг ёрдамида нафакат шахс идентификацияси, турли даражадаги қариндошликини, одамларнинг келиб чиши, яъни маълум бир генетик шахараға тегишли экани, қандай касалликларга мойиллиги, уларнинг олдини олиш йўлларини аниқлаш имкони бор. Одамнинг ҳар қандай биологик материаллари, жумладан, қон, маний, сўлак, сочлар, тўқималар, бошқа органлар, бўйлакланган тана колдиклари, оғиз бўйлигидан олинган суртма, ажратмалар, қон ва тана ажратмаларининг куриб қолган излари, тишлар, аборт қилинган материал, мурда объектлари, суяклар ва суяқ фрагментлари, юмшоқ тўқималар ва бошқалар ДНК экспертизаси объектлари хисобланади.

Жиноятни фош этишда ДНК текширувининг аҳамияти қандай?

— Ўзбекистонда айрим жиноятларни фош этишда ДНК текширувлари холосаларига таяниш амалиёти қарий 20

йилдан бўён мавжуд. Бундан ташқари, мазкур экспертиза туридан фуқаролик ва маъмурий ишларга аниқлик киритишда ҳам фойдаланилади. Айнан 2000 йилда марказимиз ДНК текширувани ўтказиш учун зарур жихозлар, реактивлар билан таъминланган Марказий Осиёда биринчи бўлган «Одам ДНКси суд-биологик экспертизаси» лабо-

ДНК текширувлари
криминалистикада зарур намуналар
мавжуд бўлган ҳолда жиноятчи ёки қурбоннинг шахсини буғунги кунда илму фанга маълум энг аник услубда топиш имконини бериши билан мухим ҳисобланади. Содда қилиб айтганда, уйни ўғриурсаю бир дона соч толаси жиноят жойига тушиб қолса, унинг шахсини аниқлаш қийинчилик түғдирмайди. Ёки айбисиз йигитга зўрлаш жиноятни бўйича түхмат қилинса, бўйтонни фош этиш учун қисқа муддатли текширув кифоя.

раторияси фаолият бошлаган. Шу йилнинг ўзида, қатор жиноятларнинг фош этилиши ва фуқаролик ишларига ойдинлик киритишга кўмаклашган, яқин қариндошликини аниқлаш ҳамда шахсни идентификацияси билан боғлик

бўлган бир қанча экспертизалар ўтказилган.

ДНК текширувлари криминалистикада зарур намуналар мавжуд бўлган ҳолда жиноятчи ёки қурбоннинг шахсини буғунги кунда илму фанга маълум энг аник услубда топиш имконини бериши билан мухим ҳисобланади. Содда қилиб айтганда, уйни ўғриурсаю бир дона соч толаси жиноят жойига тушиб қолса, унинг шахсини аниқлаш қийинчилик түғдирмайди. Ёки айбисиз йигитга зўрлаш жиноятни бўйича түхмат қилинса, бўйтонни фош этиш учун қисқа муддатли текширув кифоя.

Шу маънода ички ишлар вазирлиги томонидан илгари сурилаётган ташаббус соҳани янада ривожлантириш, суд ишларидан эксперт холосаларини беришда ҳаққонийликни таъминлайдиган инновация сифатида мухим аҳамиятга эга.

Аммо юртимизда ҳозирча бундай экспертизани ўтказиш имконига эга лаборатория ягона экани навбатларнинг чўзилишига сабаб бўляпти. Янги ташаббус эса ана шу муаммони бартараф этади.

Актўбе фожиаси

ДНК экспертизасининг криминалистикадаги фойдаси сифатида барчамизга яхши маълум бўлган яна бир мисолни келтириш мумкин. Ўтган йили Қозоғистон Республикаси Актўбе шахри яқинида

содир бўлган автобус ёнғини натижасида кўплаб Ўзбекистон фуқаролари ҳалок бўлганди. Мурдаларнинг ташки кўринишига караб шахсини аниқлашнинг имкони бўлмади. Тергов топшириғи бўйича тезда ДНК экспертизалари ўтказишга киришдик. 72 соат мобайнидаги узлуксиз фаолият давомида терговга жами 59 нафар Ўзбекистон фуқароларининг молекуляргенетик идентификацияси бўйича эксперт холосалари тақдим этилди.

Оталикни аниқлаш бўйича ДНК экспертизаси қимматми?

Хозирги кунда республика мизда фуқаролик ва маъмурий ишлар бўйича ДНК экспертизаси оталикни белгилаш ва алимент ундириш, оталикка ётироҳ, туғилганлик фактини аниқлаш, гувоҳномалардаги ёзувига ўзгариши киритиш, меросхўрни аниқлаш каби аризалар асосида ўтказилади. Бунинг учун қонунчиликда белгилангандар тартибида ота-она ва боладан олинган биологик материал (кон ёки сўлак намунаси) ҳамда экспертиза харажатлари учун тўловни тасдиқловчи хужжат тақдим этилиши лозим.

Айни пайтда одам ДНКси тадқиқоти харажати 2083 707 сўмни ташкил этади. Экспертиза учун харажат нархи текширувдан ўтаётган шахслар сонидан келиб чиқиб белгиланади.

Шунингдек, Марказда фуқароларнинг аризаларига кўра, биологик ота-оналикини аниқлаш бўйича тўлов асосида тадқиқотлар ўтказилиши хизмати

ҳам йўлга кўйган. Бу турдаги тадқиқотларни ўтказиш учун фуқаролар аризаси асос бўлади.

Нима учун натижа 99,99 фоиз?

ДНК таҳлили ўтказилганда ҳалқаро талабларга кўра, биологик ота-оналикинг эҳтимоллик даражаси 99,99 фоиздан кам бўлмаса, биологик оталик(оналик)ни тасдиқлашга асос бўлади. Нима сабабдан 100 фоиз оталик (оналик) тасдиқлангани ҳақида холоса бериш жоиз эмаслигига, соҳа мутахассислари томонидан қўйидаги изоҳ берилади. Ҳар бир одамнинг бир тухумдан ривожланган эгизаги бўлиш эҳтимоли мавжудлигини инкор қилиб бўлмайди. Бир тухумдан ривожланган эгизаклар ДНКси айнан бир хил бўлади. Бундай ҳолларда эгизаклардан айнан қайси бири текширилаётган боланинг биологик отаси-лигини аниқлашнинг иложи бўлмайди. Айнан шу нутқаи назардан, ДНК таҳлили асосида аниқланган оталик эҳтимоллик даражасини 100 фоиз деб бўлмайди.

Бундан ташқари, ДНК экспертизаси ўта сезигр таҳлил турига киргани боис уни ўтказиш жараённида кирланишинг олдини олишга қатъни риоя килиш керак. Тадқиқотлар сифатини таъминлаш ва ҳатоликнинг олдини олиш учун ходимлар тадқиқот ўтказиш тартиби, услугларини тўғри кўллашга катта аҳамият картишлари шарт.

«Mahalla» мухабири
Улугбек Ибодинов
ёзбид олди

Ўзбекистонда Туркия ва Покистон ҳарбийлари билан ҳамкорликда қўшма машғулотлар ўтказилади.

Жин чалиши ҳакида динимиз нима дейди?

«Ичига ёвуз руҳ кириб олибди», «жин чалиби», деган гаплар ҳалқ орасида учраб туради. Бундай одамларни эса жинлардан, уларнинг касофатидан ҳолос қилиш ниятида турли маросимлар ўтказишиади.

Малайзиянинг Букрит Мерта кам минтақасида бундай маросим аянчли якун топди. Ичига жин кириб олган, деган гумонда етти нафар кариндоши ва хизматкори З яшар қизалоқни кўрпага ўраб, устига чикиб олиб, жинни чикаришга интилишиади. 20 соат давомида ўтказилган бу амалда қизалоқнинг ота-онаси ҳам катнашган. Вокеадан хабар топган полиция уйга бостириб киради ва қизалоқнинг устига 8 киши чикиб олганига гувоҳ бўлади. Кўрпа орасидаги қизалоқнинг эса нафаси бўғилиб, аллақачон жони узилганди...

Ёнғоқ дарахтининг тагида ухлаб бўлмайди...ми?

Ҳалқ орасида ёнғоқ, анжир, жийда дарахтлари билан боғлик турли уйдирмалар мавжуд. Исломда бу каби бузук фикрлар, турли тўқималарга ишониш, қалб ҳасталиги дейилади. Буни умумлаштириш шумланиш деб аталади. Шумланиш исломда ширкка тенглаштирилган гуноҳдир. Ҳадиси шарифда кўйидагича баён қилинади:

Абдуллоҳ ибн Масъуд(р.а.)дан ривояти қилинади:

Расулуллоҳ (с.а.в.): Шумланиш ширкдир! (бу сўзларни уч бора тақорор айтдилар) **Шумланивчилик биздан эмасдир, магар, қалбига беихтиёр келганлар бундан мустасно.** Лекин Аллоҳ (қалбга беихтиёр келган хаёлни) **таваккул билан даф қилиди, дедилар.** (Ином Абу Довуд ривояти).

Мўмин-мусулмонлар зарарни ҳам, фойдани ҳам Аллоҳдан деб билиши ва шундай эътиқод қилиши лозим. Фойда ёки зарарни турли дарахтлар ва шунга ўхшаш нарсаларга боялаш дуруст эмас. Инсон қалбига келган беихтиёр ёмон ўй-хаёлларни Аллоҳга таваккал килиб даволаш ва енгиш керак. Аллоҳ таоло Куръони ка-

римда марҳамат килали: «**(Инсонга) бирор мусибат етган бўлса, аллоҳнинг изни (иродаси) билан гина (етур).** Кимки Аллоҳга имон келтирса, (У) унинг қалбини тўғри йўлга ҳидоят қилир. Аллоҳ ҳар нарсани **биливчидир.**» (Тағобун сураси, 11-оят)

Инсон бошига мусибат келса...

Ҳар бир ғам-андух, мусибатни Яратганинг иродаси билан бўлди, деб эътиқод қилиши керак. Ана шунда Аллоҳ одамларни тўғри йўлга бошлияди, қалбларига хотиржамлик солади. Турли нарсалар билан шумланган, ирим-сиримларга ишонган киши гуноҳкор бўлади. Ажабланарлиси шундаки, ирим-сирим, уйдирмалар аввалига инсонлар томонидан ўйлаб чикилиб, сўнг ўзларини вахимага солади.

Ҳадиси шарифда, Расулуллоҳ (с.а.в.): **«Уч нарсадан менинг умматим хануз қутула олмайди.** Бу — ҳасад, бадгумонлик ва иримдир. Булардан кутулиш йўли шуки, ҳасад қиссангиз, зулмага ўтманг; гумону шубҳа қиссангиз, буни ҳакиқат деб ўйлаб, унга асосан иш тутманг; бирор ирим қилинадиган нарсага дуч келсангиз, Аллоҳга таваккул килиб, йўлингизда ва ишингизда давом этаверинг!» (Абу Яъло ривояти).

Шумланиш сабаб, ҳайрли мақсадларимиз сари ҳаракат қилишдан тўхтаб қолишимиз бу — нодонликдир.

Жин ҳайдаш даромадми ёки зарурат?

Аллоҳ таоло ўн саккиз минг оламини яратди. Улардан бири инсонлар олами бўлса яна бири жинлар оламиди. Хўш, «жин»

ТАВСИЯ :

Агар сизда сехр, жин тегиши ва шу каби масалалар юзасидан саволлар туғилган бўлса, Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф раҳимаҳуллоҳ ҳазратларининг «Фолбинлик, сеҳргарлик, жин чиқариш ва ноанъанавий даволаш каби ишларининг ҳақиқати» номли китобларини олиб ўқишинингизни тавсия қиласиз. Шунингдек, ушбу китобни «Hilol eBook» дастури орқали ҳам юклаб олишингиз мумкин.

ўзи нима? У кандай маҳлукот?

Мўмин-мусулмонлар «жин» деб аталувчи маҳлукотнинг борлигига имон келтирадилар. Уларни оддий ҳолатларда кўриб бўлмайди. Биз улар ҳақидаги маълумотларни энг ишончли манбалар: Куръони карим ва ҳадиси шарифлардан оламиз. Куръони карим нозил бўлаётган пайтларда араб қабилалари жинларга худолар деб эътиқод қилишарди. Улар жинларнинг наасаби Аллоҳ таолога етиб боради, Унинг жинлардан шериклари бор, деган бузук эътиқодга ҳам бўйсунишган.

Шунингдек, араблар «Жинлар гойибдан хабардор, фолбин ва мунахжимларга осмон сирларини айтиб туришади», деган ўйда эдилар. Арабларда жинларнинг хукми ер юзида ўтади, деган хомхайл бўлиб, агар улардан бирорталари бирор жойга бориб, ётиб колмоқчи бўлса, «Ушбу жойнинг хўжайн жинидан паноҳ сўрайман», деган дуони ўкишарди.

Аллоҳ таоло жинларни тутунсиз оловдан яратган. Улар ўзлари кўринмай туриб, бизларни ва бошча нарсаларни кўриши ва турли шаклларга киришлари ҳам мумкин. Шунингдек, улар худди биз каби ирода ва ихтиёри, илм ва маърифатга қобилияти, иймон ва ибодатга таклиф қилинган ҳамда куфр ва исендан кайтарилган маҳлукотлардир.

Аллоҳ таоло Куръони каримда: «**Жин ва инсни (инсонларни) фақатгина Менга ибодат**

Аллоҳ таолонинг зикридан узок ва Куръони карим тиловатида гафил бўлғандар, жинлардан сақланиш учун ўқиладиган дуоларни ўқимай юрганларга тегиши мумкин. Лекин бу — одам жасадига жин кириб уни турли кўйларга солади дегани эмас.

Айрим инсонлар бемор бўлиб қолсалар, дарров табиблини дардо килувчи «жинкашлар», «азайимхон»ларга мурожаат қилишиади. Уларнинг фикрича, бир «суф» дейиш билан ёки «тумор» килиб бериш билан ёхуд «иситма-совутма» килиб бериш билан, ёки «жин ҳайдаш» билан бутун дарддан фориғ бўлишармиши. Ачинарлиси шундаки, гоҳида одамлар фарзандлари кулоқсиз, ахлоқсиз бўлиб кетаётганида ҳам худди шу йўлни тутяптилар. Гўё уларнинг «муолажаси»дан сўнг фарзанди итоаттўй, одоб-ахлоқли бўлиб коладигандек. Тасаввур қилиб кўринг, агар бу амаллар ҳақиқат бўлса, ер юзида бирон бемор қолармиди, итоатсизлик битмасмиди? Демак, бундай ҳатти-харакатлар зарурат эмас, мўмайгина даромаддир. Ҳатто жинкашликни ўзларига касб қилиб олганлар, ҳалқ орасида «ফалончи жинкаш домла» деган ном билан танилганлар ҳам бор.

Дам солиши нима?

Дам солиши — Аллоҳ таолонинг қаломи Куръони каримни тиловат қилиш ва Аллоҳнинг исмларини айтиш ва Пайғамбаримиз(с.а.в.)нинг ҳадисларида жаннатга, имонсиз бўлиб, ёмон йўлни танлаганлари дўзахга киради.

Аллоҳ таоло бизни Одам алайхиссаломдан яратган. Жинларнинг отаси Иблис бўлади. Улар одамзотдан олдин яратилган. Айрим манбаларда одам яратилишидан олдин ер юзида етиг минг йил давомида жинлар яшагани айтилади. Жинлар ҳам биз каби оила куриб яшайди, ўзларидан насл колдиради. Ейди, ичади ва хоказо.

Юкорида айтилган ҳар бир сўзимизга Аллоҳнинг қаломи Куръони каримдан далиллар келишири мумкин.

Одам жисмига жинларнинг таъсири борми?

Юкорида айтилгандек, жинларнинг ҳам имонли яхшиси, имонсиз ёмони бўлади. Уламоларимиз имонсиз ёмон жинларнинг одамларга таъсири бўлиши мумкин, деб айтилар. Бунда кўпинча, одамларнинг ўзлари айборд бўлади. Жинлар ўзларига ишона-диганлар, васвасага учраганлар,

**Маъмуржон ЭРКАЕВ,
исломшунос.**

